БУТУН ДУН'Е ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТ (большевик)ЛАР ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 173 (7620)
26 ИЮЛЬ
ЧОРШАНБА
1950 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

Ватанимизда Стокгольм Мурожаатига қўл қўйиш давом этмоқда.

Меҳнаткашлар тинчлик учун овоз бериш блан социалистик мусобақани тобора кучайтирмоқдалар, тинчликнинг мустаҳкам таянчи бўлган Совет Иттифоқининг қудратини янада ошириш учун ишлабчиқариш соҳасида янгидан-янги муваффақиятларга эришмоқдалар.

Ем-хашак тайёрлаш плани сўзсиз бажарилсин!

Большевиклар партияси ва совет ҳукумати, шахсан улуғ доҳиймиз ўртоқ Сталин мамлакатимизда жамоат чорвачилигини кенг ривожлантириш, аҳолини чорва маҳсулотлари блан мўл-кўл та'минлашга ғоят катта аҳамият бериб келмоқдалар.

СССР Министрлар Совети ва ВКП(б) Марказий Комитетининг колхоз ва совхозларда жамоат маҳсулдор чорвачилигини ривожлантириш учйиллик (1949—1951 йиллар) плани тўғрисида чиқарган тарихий қарорида мамлакатимизда чорвачиликни ривожлантиришнинг буюк программаси чизиб берилди. Бу қарор колхоз ва совхозларда жамоат бойлигини ошириш, колхозчиларнинг моддий аҳволини янада яхшилаш, меҳнаткашларнинг чорва маҳсулотларига бўлган талабини тўла қондиришда сталинча ғамхўрликнинг ёрқин ифодасидир.

Партия ва ҳукумат ўз қарорларида жамоат маҳсулдор чорвачилигини ҳартарафлама ривожлантиришни партия ва давлатимизнинг марказий вазифаси қилиб қўйиш блан бирга, уни амалга оширишнинг муҳим тадбирларини белгилаб бердилар. Чорвачилик ишларини машиналаштириш учун махсус МТСлар ташкил этилиши, чорвадорларга ем-хашак ўрадиган ва йиғадиган машиналарнинг кўплаб берилиши, ниҳоят колхоз ва совхозларда ўт-беда алмашлаб экишнинг жорий қилиниши чорвачилик учун мустаҳкам ем-хашак базасини вужудга келтиришда катта имконият туғдирди.

СССР Министрлар Совети ва ВКП(б) Марказий Комитетининг жамоат маҳсулдор чорвачилигини ривожлантириш учйиллик плани тўғрисидаги қарорини бажариш соҳасида республикамиздаги колхоз ва совхозларда анчагина ишлар қилинди. Кўпгина колхозларда янги чорвачилик фермалари тузилди, айрим колхозлар жамоат чорвачилигини ривожлантиришда партия ва ҳукумат топшириқларини бажариб, ўтган йили дастлабки муваффақиятни қўлга киритдилар.

Аммо, умуман республикамизда жамоат чорвачилигини ривожлантириш соҳасида олиб борилаётган ишни қониқарли деб бўлмайди. Ўтган йили кўпгина колхоз ва совхозлар чорвачиликни ривожлантириш давлат планини тўла бажармадилар. Бунга сабаб шуки, маҳаллий партия ва совет ташкилотлари, биринчи навбатда Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги, айниқса унинг чорвачилик бошқармаси ва унинг жойлардаги органлари чорвачиликни ривожлантиришнинг негизи бўлган ем-хашак базасини мустаҳкамлашга етарли раҳбарлик қилмай келаётирлар. Ўтган йили кўпгина область ва районларда ем-хашак тайёрлаш планининг бажарилмаслиги, қиш учун етарли озуқа ғамлаб қўйилмаслиги орқасида айрим колхозларда ем-хашак етишмасдан чорва молларининг бир қисми оч қолишига ва нобуд бўлишига йўл қўйилди.

Партия ва ҳукуматимизнинг бирнеча марта жиддий огоҳлантиришига қарамай колхоз ва совхозларда, айниқса асосий чорвадор районларда қиш учун ем-хашак тайёрлаш бу йил ҳам мутлақо қониқарсиз бораётир. Белгиланган муддат ўтиб кетишига қарамай, илдизи ем бўладиган ва силос бостириладиган экинлар экиш йўл қўйиб бўлмаслик даражада кечиктирилди. 20 июльгача бундай экинларни экиш плани атиги 17.1 процент бажарилди, холос. Чорва моллари учун энг тўюмли ҳисобланган бедани парвариш қилиш ва уни ўз вақтида ўриб-йиғиб олиш ҳам ниҳоятда суст бормоқда. Беда ўриш йиллик плани энди 36,3 процент, пичан ўриш плани 55 процент бажарилди. Қашқадар'ё областида беда ўриш энди 27,6 процент, Хоразм областида 20,4 процент, Қорақалпоғистон АССРда эса атиги 6,3 процент бажарилган. Пичан ўриш мавсуми ўтиб боришига қарамай Тошкент областида белгиланган планнинг 27,3 проценти, Сурхондар'ё областида 45,4 проценти, Хоразм областида 22 проценти миқдорида пичан ўрилган.

Беда, пичан ва бошқа ем-хашак ўришга ана шундай бепарволик блан қараш натижасида республикамизда чорва молларининг қишлови учун планда белгиланганича ем-хашак тайёрлаш жиддий хавф остида қолдирилмоқда. Беда етиштиришда муҳим ўрин тутадиган Хоразм областида энди 26 процент ва Қорақалпоғистон АССР да 9 процент беда, асосий чорвадор Қашқадар'ё областида 27 процент, Тошкент областида 17,1 процент пичан, умуман республикада фақат 6,6 процент сомон тайёрланганига қандай баҳо бериш мумкин!

Ем-хашак ўриш ва тайёрлашнинг бу қадар суст боришига асосий сабаб шуки, партия ташкилотлари чорвачиликни ривожлантиришда совет ва қишлоқ хўжалик органлари иши устидан контрольликни бўшаштириб юбордилар. Алоҳида область ва район партия ташкилотлари ем-хашак тайёрлашни ўзибўларчиликка ташлаб қўйганлар. Бунга Бухоро область, Свердлов район партия комитетининг иши мисол бўлаолади. Свердлов районида чорва моллари учун ем-хашак тайёрлаш ниҳоятда суст бораётгани ҳолда район партия комитети (секретари ўртоқ Салимов) ем-хашак тайёрлашга ажратилган кучларни бошқа ишга сафарбар қилган. Ёки Сурхондар'ё областининг Узун районини олайлик. Ем-хашак тайёрлаш плани энди 22 процент бажарилган бу районда ҳар куни ем-хашак тайёрлаш ишига ажратилган 705 киши ўрнига 280—300 киши, 40 сенокосилка ўрнига кўп деганда 20—24 та сенокосилка ишлайди, холос. Шунинг учун ҳам бу районда пичан ўриш юзасидан кундалик топшириқ 25—30 процент миқдорида бажарилмоқда. Район партия комитетининг секретари Ҳакимов, район ижроия комитетининг раиси Қодиров ўртоқлар бу муҳим иш блан сра шуғулланмайдилар.

Республикамизнинг поёнсиз далаларида, тўқайларида, тоғ этакларида, экин майдонларида жуда кўп миқдорда ем-хашак бўладиган ўтлар ўсмоқда. Алмашлаб экишнинг жорий қилиниши натижасида беда майдонлари анча кенгайди. Шунингдек ем-хашак бўладиган экинлар экиш йўлга қўйилди. Ғалла экинларидан жуда кўп миқдорда сомон, похол чиқади. Мана булар чорвачиликни ривожлантириш учун мустаҳкам ем-хашак базаси вужудга келтириш, чорва молларининг қишлови учун истаганча ем-хашак ғамлаб қўйиш имкониятини беради.

Вазифа ана шу имкониятлардан тўла фойдаланиб, ем-хашак тайёрлаш юзасидан давлат томонидан белгиланган планни сўзсиз бажаришдан иборатдир. Бунинг учун маҳаллий партия ва совет ташкилотлари колхоз ва совхозларда чорва молларининг қишловини намунали ўтказишга ҳозирдан пухта тайёрлик кўришлари, биринчи навбатда бутун қишга етадиган ем-хашакни жамғариб қўйишни та'минлашлари лозим. Бу вазифани тўла адо этиш колхоз далаларидаги бедаларни яхши парвариш қилиб, уни ўз вақтида ўриб-йиғиб олишга, пичан ўриш ва илдизи молга ем бўладиган ҳамда силос бостириладиган экинларни нобуд қилмасдан йиғиштириб олишни пухта ташкил этишга боғлиқдир.

Шунга эришайликки, МТС лардаги, колхоз ва совхозлардаги барча пичан ўриш, йиғиш машиналари ишга солиниб, улар ўриш, йиғиш ва уни қишлоқ жойларига ташиб келтириш юзасидан белгиланган графикни сўзсиз бажарсинлар. Колхозлардаги пичан ўришга ажратилган барча кучлар, транспорт воситалари ва бошқалар бу ишга тўла қатнаштирилсин ва уларнинг иш унумини ошириш учун тегишли шароит яратиб берилсин.

Жамоат маҳсулдор чорвачилигини ривожлантириш учйиллик планини сўзсиз бажариш — молларга озиқ бўладиган барча турдаги ем-хашакларни нобуд қилмасдан тез фурсатда йиғиштириб олишга боғлиқ эканини унутмайлик. Ем-хашак тайёрлаш планини тўла ва ошириб бажарайлик!

Совет халқи Стокгольм Мурожаатига бирдамлик блан қўл қўймоқда

☆ ☆

Атомчиларга қақшатғич зарба

НАМАНГАН, (ЎзТАГ). Областьдаги пахтакор совхозларнинг ишчи ва хизматчилари Мурожаатга якдиллик блан қўл қўйдилар.

«Қизилравот» уруғчилик совхози ишчилар комитетининг раиси ўртоқ Исмоилов совхоз ишчилари йиғилишида сўзга чиқиб бундай деди:

— Бизга уруш керак эмас. Меҳнаткашларга тинчлик керак. Империалистлар шуни билиб қўйсинларки, дун'ё халқлари уларнинг қонхўрлик мақсадларини амалга оширишга йўл қўймайдилар. Мурожаатга қўйилган имзомиз— атомчиларга қақшатғич огоҳлантириш ва зарбадир.

Агроном ўртоқ Кочетков хўжалик ходимларининг Куриядаги воқиалар тўғрисидаги фикрини ифода қилиб, бундай деди:

— Америка империалистлари Курия халқ демократик республикасига қарши қонли уруш бошлаган бир вақтда, дун'ёдаги миллионларча оддий кишилар тинчликни сақлаш учун курашмоқдалар. Биз америкали қўшинларнинг Курия тупроғидан олиб чиқиб кетилишини талаб қиламиз.

Совхоз ишчилари Мурожаатга бирдамлик блан қўл қўйиб, пахта далаларида ҳарқачонгидан ҳам яхшироқ ишламоқдалар. Коллектив бу йил ҳар гектар ердан 40 центнердан уруғлик пахта етиштиришга сўз берди.

Тинчлик иши тантана қилади

Бекобод районида атом қуролини тақиқлаш ҳақидаги Мурожаатга имзо тўплаш меҳнаткашларнинг бирдамлиги вазиятида ўтмоқда. Йиғилишларда сўзга чиққан кишилар, бутун халқнинг фикрини ифодалаб, давлатимизнинг сталинча доно сулҳпарварлик сиёсатини ма'қулламоқдалар.

Пушкин қишлоқ советидаги Дзержинский номли колхознинг илғор бригада бошлиғи ўртоқ Ғафуржон Мирабдуллаев ўз сўзида бундай деди:

— Ҳарбир совет кишисининг гражданлик бурчи ўз имзоси блан Стокгольм Мурожаатини мустаҳкамлашдан ва шу блан агрессорларга қарши, тинчликни сақлаш ишига ҳисса қўшишдан иборат. Бу Мурожаат атомчиларга жиддий огоҳлантиришдир. Бизнинг стахановча меҳнатимиз тинчлик иши учун хизмат қилади. Шунинг учун янада ғайрат блан ишлаймиз.

Колхоз партия ташкилотининг секретари ўртоқ Маткаримов колхозчиларнинг фикрини ифодалаб, шундай деди:

— Совет кишилари Совет Иттифоқи қанчалик кучли бўлса, бутун дун'ёда тинчлик иши шунча барқарор бўлишини чуқур тушунадилар. Совет давлатининг қудратини қанчалик мустаҳкамласак, тинчлик қўрғони ва халқлар дўстлиги шу қадар мустаҳкам бўлади. Бунинг учун пахтадан мўл ҳосил олиш йўлида курашни янада кучайтиришимиз керак.

Мурожаатга якдиллик блан имзо қўйган колхозчилар пахта мўл ҳосили учун курашни янада кучайтириб юбордилар. Колхознинг 1.030 гектар ердаги ғўзаларини серҳосил қилиб етиштириш учун барча чоралар кўрилмоқда.

Колхозда стахановчилар сони тобора кўпаймоқда. Йўлдош Салимов, Ёдгор Муртазохонов каби кетманчилар, Маматқул Мирзаев, Ортиқов, Шодибоев ўртоқлар каби тракторчилар меҳнатда илғорлик намуналари кўрсатмоқдалар.

А. САТТОРОВ.

Шифохонада

Тошкент Совети номидаги, республикада хизмат кўрсатган врач ўртоқ Федорович директор бўлган физиотерапевтик шифохона ва клиникалар коллективи ҳамда республикамизнинг узоқ ва яқин шаҳарларидан келиб бу ерда даволанаётган меҳнаткашлар Тинчлик тарафдорлари жаҳон конгресси Доимий Комитетининг атом қуролини тақиқлаш ҳақидаги Мурожаатига бағишланган йиғилишга тўпландилар. Йиғилишда Ватан уруши инвалидлари, урушда ҳалок бўлган қаҳрамон жангчиларнинг оилалари, Октябрь социалистик революциясининг қатнашчилари ҳам бор эдилар.

Йиғилишда партия ташкилотининг секретари ўртоқ Болотов кириш нутқи сўзлади.

Даволанучи, 191-нчи завод ишчиси, кекса большевик, Октябрь социалистик революциясининг қатнашчиси ўртоқ Ф. В. Анучкин биринчи бўлиб сўзга чиқди. У, Тошкентда ва Ўрта Осиёнинг бошқа шаҳарларида ватан хоинларига, босмачиларга қарши бўлган урушларда қатнашган. Бирнеча марта ярадор бўлган Ф. В. Анучкин икки йилдан буён даволанмоқда. Унинг бир ўғли Финляндия урушида, иккинчи ўғли Улуғ Ватан урушида ҳалок бўлган. Учинчи ўғли эса Ватан урушининг инвалиди. У, янги уруш оловини ёқучи империалистларга қарши қаҳри-ғазаб блан тўлиб тошиб сўзлади:

— Америка ва англия империалистлари ўз қора ниятларини амалга ошириб, бизларни қул қилмоқчи бўладилар. Лекин тинчлик албатта урушни енгади.

Тошкентли даволанучи Лобя Грачева сўзга чиқди.

— Мен Бутун Иттифоқ Ленинчи Коммунист Ёшлар Союзи Марказий Комитетининг Тинчлик тарафдорлари жаҳон конгресси Доимий Комитетининг Мурожаати муносабати блан ёшларга қарата чиқарган Мурожаатини радиода эшитдим. Бу менга куч-қувват берди. Мен тинчлик тарафдорлари бўлган дун'ё ёшларининг овозига бирдамлик блан қўшиламан.

Йиғилишда республикада хизмат кўрсатган врач В. М Федорович, врач Язикова ўртоқлар ҳам сўзга чиқдилар.

Йиғилиш қатнашчилари Мурожаат юзасидан қарор қабул қилдилар. Қарорда шифохонада даволанаётган меҳнаткашлар ва медицина ходимлари ўз меҳнатлари блан тинчлик ишига муносиб ҳисса қўшишга тайёр эканликлари ёзилган.

Йиғилишда баланд руҳ блан ўртоқ Сталинга табрик хати қабул қилинди. Шундан кейин Мурожаатга имзо қўйиш бошланиб кетди. 40 минут ичида 250 киши Мурожаатга имзо қилди.

У. МАДРАҲИМОВ.

Қорақалпоғистон механизаторлари тинчлик вахтасида

НУКУС. (ЎзТАГ). Июль ойининг бошида Шоббоз районидаги 1-нчи МТСнинг коллективи Стокгольм Мурожаатини муҳокама қилганда, универсалчи Сониёз Алломов бундай деган эди:

— Тинчлик фронтининг йўли пахта далаларидан ҳам ўтади. Мен тинчлик вахтасида туриб, топшириқни ошириб бажараман.

Стахановчи универсалчи ўз сўзининг устидан чиқди. Алломов ҳар кун 17—18 гектар ердаги ғўзани культивация қилмоқда. У мавсумда минг гектар ерни ишлаб бериш юзасидан олган мажбуриятини ҳозирданоқ бажарди. Шоббоз районидаги 1-нчи МТСнинг Болтабой Оллоназаров, Исмоил Абдуллаев, Файзулла Обоев ўртоқлар каби тракторчилари ҳам астойдил ишламоқдалар. Улар ўз мажбуриятларини бажариш арафасида туриптилар.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Тошкент областининг қишлоқ хўжалик илғорларини орден ва медальлар блан мукофотлаш тўғрисида *)

СССР Олий Совети Президиумининг 1947 йил 17 сентябрьдаги, 1948 йил 24 апрель ва 2 июньдаги, 1949 йил 22 июньдаги Фармонларига мувофиқ, 1949 йилда **шоли, ерёнгоқ, картошкадан** ва сувли ерларда **қанд лавлаги, каноп-поя ва каноп уруғидан** юқори ҳосил олганликлари, колхозлар эса ҳамма қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб бериш мажбуриятларини ва контрактация шартларини бажарганликлари, МТС қилган ишлар учун натура ҳақини тўлаб бўлганликлари ва 1950 йил кўкламида экиш учун етарли миқдорда барча экинлар уруғини жамғариб қўйганликлари учун қуйидаги кишилар **мукофотлансин:**

«ШАВКАТЛИ МЕҲНАТ УЧУН» МЕДАЛИ БЛАН

9. **Ахминбетов** Турсунбек — Тошкент қишлоқ районидаги «Ёш ленинчи» колхозининг звено бошлиғи.
10. **Бойматов** Йўлдош — Калинин районидаги Ворошилов номли колхознинг бригада бошлиғи.
11. **Бўриев** Хошим — Калинин районидаги Ворошилов номли колхознинг звено бошлиғи.
12. **Ғозиев** Қосим — Қорасув районидаги Охунбобоев номли 2-нчи колхознинг звено бошлиғи.
13. **Ғойибназаров** Жаббор — Тошкент қишлоқ районидаги «Ёш ленинчи» колхозининг раиси.
14. **Далилов** Ҳаким — Калинин районидаги Ворошилов номли колхознинг звено бошлиғи.
15. **Жалилов** Миркомил — Қорасув районидаги Охунбобоев номли 2-нчи колхознинг а'зоси.
16. **Жалилов** Шукур — Калинин районидаги Ворошилов номли колхознинг бригада бошлиғи.
17. **Зокиржонова** Шарифа — Қорасув районидаги Свердлов номли колхознинг а'зоси.
18. **Исоқова** Ҳадича — Қорасув районидаги Охунбобоев номли 2-нчи колхознинг а'зоси.
19. **Исломов** Абдуалим — Тошкент қишлоқ районидаги «Ёш ленинчи» колхозининг бригада бошлиғи.
20. **Исломов** Исроил — Калинин районидаги Ворошилов номли колхознинг а'зоси.
21. **Қодиров** Одил — Тошкент қишлоқ районидаги «Ёш ленинчи» колхозининг бригада бошлиғи.
22. **Каримов** Қаюм — Тошкент қишлоқ районидаги «Ёш ленинчи» колхозининг звено бошлиғи.
23. **Каримов** Йўлдош — Калинин районидаги Ворошилов номли колхознинг звено бошлиғи.
24. **Ким** Бон У — Қуйичирчиқ районидаги «Авангард» колхозининг а'зоси.
25. **Ким** Чан Ду — Қуйичирчиқ районидаги «Новий путь» колхозининг звено бошлиғи.
26. **Қўчқорова** Олия — Тошкент қишлоқ районидаги «Ёш ленинчи» колхозининг звено бошлиғи.
27. **Маминова** Нозигул — Қуйичирчиқ районидаги «Гулистон» колхозининг а'зоси.
28. **Маюнусов** Аширмат — Калинин районидаги Ворошилов номли колхознинг звено бошлиғи.
29. **Мўминов** Қорабой — Калинин районидаги Ворошилов номли колхознинг бригада бошлиғи.
30. **Назаров** Исмоил — Тошкент қишлоқ районидаги «Ёш ленинчи» колхозининг звено бошлиғи.
31. **Нуриддинов** Шарафуддин — Калинин районидаги Ворошилов номли колхознинг а'зоси.
32. **Пўлатов** Қодир — Калинин районидаги Ворошилов номли колхознинг бригада бошлиғи.
33. **Пяк** Сон Сан — Қуйичирчиқ районидаги «Новий путь» колхозининг бригада бошлиғи.
34. **Раҳимов** Не'мат — Қорасув районидаги Охунбобоев номли 2-нчи колхознинг а'зоси.
35. **Рашидов** Маннон — Калинин районидаги Ворошилов номли колхознинг звено бошлиғи.
36. **Рашидов** Раҳмат — Калинин районидаги Ворошилов номли колхознинг бригада бошлиғи.
37. **Рустамов** Турсун — Қорасув районидаги Охунбобоев номли 2-нчи колхознинг а'зоси.
38. **Рустамхўжаев** Эшонхўжа — Қорасув районидаги Охунбобоев номли 2-нчи колхознинг а'зоси.
39. **Собиров** Ориф — Калинин районидаги Ворошилов номли колхознинг бригада бошлиғи.
40. **Сонбова** Рихси — Қорасув районидаги Свердлов номли колхознинг а'зоси.
41. **Саломов** Мурод — Калинин районидаги Ворошилов номли колхознинг звено бошлиғи.
42. **Салимов** Хожимурод — Калинин районидаги Ворошилов номли колхознинг а'зоси.
43. **Собитов** Ях'ё — Калинин районидаги Ворошилов номли колхознинг звено бошлиғи.
44. **Сулаймонов** Мақсум — Қуйичирчиқ районидаги «Авангард» колхозининг звено бошлиғи.
45. **Тошхўжаев** Ҳамрохўжа — Қорасув районидаги Охунбобоев номли 2-нчи колхознинг а'зоси.
46. **Тиллаев** Мадамин — Қорасув районидаги Охунбобоев номли 2-нчи колхознинг а'зоси.
47. **Тен** Гун Мо — Қуйичирчиқ районидаги «Новий путь» колхозининг звено бошлиғи.
48. **Тошматов** Эргаш — Қорасув районидаги Охунбобоев номли 2-нчи колхознинг а'зоси.
49. **Тўйчиев** Толиб — Калинин районидаги Ворошилов номли колхознинг звено бошлиғи.
50. **Тўлаганов** Мираҳмад — Калинин районидаги Ворошилов номли колхознинг а'зоси.
51. **Турсунов** Алим — Қорасув районидаги Охунбобоев номли 2-нчи колхознинг а'зоси.
52. **Турсунов** Раҳим — Қорасув районидаги Охунбобоев номли 2-нчи колхознинг а'зоси.
53. **Умурқулова** Онаой — Қуйичирчиқ районидаги Каганович номли колхознинг звено бошлиғи.
54. **Усмонов** Ислом — Тошкент қишлоқ районидаги «Ёш ленинчи» колхозининг бригада бошлиғи.
55. **Ўтилоз** Жиренбой — Қуйичирчиқ районидаги Каганович номли колхознинг а'зоси.
56. **Хожикашов** Ил'ёс — Тошкент қишлоқ районидаги «Ёш ленинчи» колхозининг звено бошлиғи.

(ДАВОМИ БОР)

*) Боши «Қизил Ўзбекистон»нинг шу йил 23 ва 25 июль сонларида босилган.

Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик илғорлари орден ва медальлар блан мукофотланди

СССР Олий Совети Президиумининг 1949 йил 20 майдаги Фармонига мувофиқ, 1949 йилда сувли ерларда **пахтадан** мўл ҳосил олганликлари, колхозлар эса ҳамма қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб бериш мажбуриятларини ва контрактация шартларини бажарганликлари, МТС қилган ишлар учун натура ҳақини тўлаб бўлганликлари ва 1950 йил кўкламида экиш учун етарли миқдорда барча экинлар уруғини жамғариб қўйганликлари учун СССР Олий Совети Президиумининг 1950 йил 21 июльдаги Фармонига биноан Самарқанд областининг қишлоқ хўжалик илғорларидан катта бир гуруҳи Меҳнат Қизил Байроқ ордени ва медальлар блан мукофотланди.

Меҳнат Қизил Байроқ ордени блан 19 киши, **«Шавкатли меҳнат учун» медали** блан 65 киши, **«Меҳнатда ўрнак кўрсатгани учун» медали** блан 126 киши мукофотланди.

СССР Олий Совети Президиумининг 1949 йил 20 майдаги Фармонига мувофиқ, 1949 йилда сувли ерларда **пахтадан** юқори ҳосил олганликлари, колхоз эса ҳамма қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб бериш мажбуриятларини ва контрактация шартларини бажарганлиги, МТС қилган ишлар учун натура ҳақини тўлаб бўлганлиги ва 1950 йил кўкламида экиш учун етарли миқдорда барча экинлар уруғини жамғариб қўйганлиги учун СССР Олий Совети Президиумининг 1950 йил 21 июльдаги Фармонига биноан Наманган районидаги Свердлов номли колхознинг илғорлари Меҳнат Қизил Байроқ ордени ва медальлар блан мукофотланди.

Меҳнат Қизил Байроқ ордени блан 1 киши, **«Шавкатли меҳнат учун» медали** блан 10 киши, **«Меҳнатда ўрнак кўрсатгани учун» медали** блан 13 киши мукофотланди. (ЎзТАГ).

Венгрия деҳқонларининг делегацияси Ўзбекистонда

Венгрия деҳқонларининг шу кунларда Совет Иттифоқида бўлган делегацияси а'золаридан бир группаси кеча кечқурун поездда Москвадан Тошкентга келди. Бу группага Венгрия матлубот кооперацияси Союзи правлениесининг раиси Диоген Эмерик жаноблари бошчилик қилади. Делегация составида ишлабчиқариш кооперациясининг а'золари, якка деҳқонлар, МТС ва давлат хўжалиги ходимлари, ҳаммаси бўлиб 39 киши бор.

Вокзалда меҳмонларни Ўзбекистон ССР Пахтачилик министри О. А. Алимов, Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министри А. Н. Мухторов, Ўзбекистон ССР Сув хўжалиги министри Ф. Ш. Шамеутдинов, Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги министрининг ўринбосари И. Ф. Сукач ва бошқалар кутиб олдилар.

Венгрия халқ республикаси деҳқонларининг делегацияси Ўзбекистон ССР совхозлари, колхозлари, МТС, қишлоқ хўжалик илмий муассасаларининг ишлари блан танишадилар. Тошкентдаги бирнеча саноат корхоналари ва маданий-оқартув муассасаларида бўладилар. (ЎзТАГ).

СОЦИАЛИСТИК МЕҲНАТ ҚАҲРАМОНЛАРИ

Аҳмаджон МАМАДАЛИЕВ

Андижон область, Андижон районидаги Сталин номли колхознинг звено бошлиғи.

Турғунбой РАҲИМОВ

Андижон область, Андижон районидаги Сталин номли колхознинг звено бошлиғи.

Ли ПЕТР

Тошкент область, Қуйичирчиқ районидаги Микоян номли колхознинг звено бошлиғи.

Мамадали НОРТОЖИЕВ

Фарғона область, Олтиариқ районидаги «Қизил қўшин» колхозининг звено бошлиғи.

Юсуф БУВАБЕКОВ

Андижон область, Андижон районидаги Сталин номли колхознинг а'зоси.

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

1950 ЙИЛ 26 ИЮЛЬ, № 173 (7620)

В. Р. Вильямснинг агрономия та'лимоти ҳақида*)

Кузги экинларни экинли шудгорга экиш мумкин бўлган районларда колхоз ёки совхоз ўзининг дала алмашлаб экишида кўпйиллик ўтлардан ҳар ўримда 30—40 центнердан кам пичан оладиган бўлса, **бундай хўжаликка ўтпояни биринчи ўримдан кейин кузги буғдой ёки жавдар экиш учун шудгор қилиб қўйишни тавсия этиш керак.**

Кўпйиллик ўтларнинг ҳар гектаридан бир ўримда 30—40 центнер пичан олаётган хўжаликларда иккинчи ўримдан ҳам кўп ҳосил олинадиган бўлса, кўпинча ўтпояни кузги экинлар экиш учун ёзда шудгор қилиб қўймасдан, баҳори экинлар экиш учун кузда ҳайдаш ма'қул.

Кўпйиллик ўтлар яхши ўсиб, ҳар гектаридан бир ўримда камида 30—40 центнер пичан олинаётган далаларни ёзда эмас, балки кузда ҳайдаш хўжалик учун кўпинча фойдали бўлади. Бундай далалардаги ўтни иккинчи марта ўриб олиб, баҳори экин экмоқ учун чимқирқарли плуг блан кузда ҳайдаса яхшироқ натижа беради. Бундай кўпйиллик ўтлардан олинадиган яхши пичаннинг миқдори ўзининг қиммати жиҳатидан кўпйиллик ўтлар блан банд бўлган даладан олинса бўладиган ем-хашак экинлари (арпа, сули ёки бошқа хил бирйиллик хашак экинлари) ҳосилининг ўрнини тамомила босади. Бундан ташқари, дала алмашлаб экишида кўпйиллик ўтлар яхши ҳосил берганда ва айниқса ўтпоя кузда чимқирқарли плуг блан ҳайдалганда, алмашлаб экишдаги ҳамма экинлар учун тупроқнинг унумдорлик шароити яхшиланади.

Шуни яхши уқиб олиш керакки, ўт-далали алмашлаб экиш лойиҳаларини тузганда ва бу ишни амалга оширганда, ўт экиш натижасида, ўтпоянинг ёзда ёки кузда ҳайдалишидан қат'ий назар, **донли озиқ-овқат экинларининг, айниқса кузги буғдой ва жавдарнинг, шунингдек техника экинларининг майдони камайиб кетмаслиги керак.**

Ҳолбуки, В. Р. Вильямс та'лимотига танқидий кўз блан қарамаслик натижасида, колхоз ва совхозларга шундай ўт-далали алмашлаб экиш схемалари тавсия этилиб келдики, бу схемаларнинг амалга оширилиши буғдой майдонининг камайишига сабаб бўлиши мумкин эди, ба'зи районларда эса ана шу энг муҳим озиқ-овқат экини майдонларининг камайишига сабаб ҳам бўлди.

Дала алмашлаб экишида кўпйиллик ўтлар ем бўладиган донли экинлар ва бирйиллик хашак экинлари майдони ҳисобига экилиши, ўтпояга экилган кузги экинлар яхши ҳосил берадиган, қурғоқчилик бўлмайдиган районларда эса тоза шудгорлар ҳисобига ҳам экилиши лозим. Агар ўтлар айрим бир далага экилган бўлса, я'ни фойдаланишнинг биринчи йили ёзда шудгор қилиб қўйилмай, балки фойдаланишнинг биринчи йили кузда ёки фойдаланишнинг иккинчи йили ёзда ҳайдалса, бу даладан шундай пичан ёки кўк ўт ҳосили олинишини та'минлаш керакки, бу ҳосил ўзининг ҳақиқий хашак эквиваленти жиҳатидан шу майдондаги ем бўладиган донли ёки бирйиллик хашак экинлари бераоладиган ҳосилга тамомила баравар келсин.

Юқорида айтганимиздек, кўпйиллик ўтларнинг ҳосили паст бўлганда ўтли даладан фойдаланишнинг биринчи йилида биринчи ўримдан кейин бу ўтпояни кузги экин экиш учун шудгор қилиб қўйиш керак. Бундай ҳолларда кўпйиллик ўтлар алмашлаб экишга айрим бир далани банд қилиб турмаслиги, я'ни ем бўладиган донли экинлар ёки бирйиллик хашак экинлари майдонини камайтирмаслиги лозим, ва аксинча, юқорида айтганимиздек, кўпйиллик ўтлар **яхши ҳосил берганда** уларни ёзда ҳайдаш хўжалик учун кўпинча фойдали бўлмайди, чунки кўпйиллик ўтларнинг биринчи ва иккинчи ўримлари хашак эквиваленти жиҳатидан шу кўпйиллик ўтлар майдонида ем бўладиган донли ёки бирйиллик хашак экинларидан етиштириш мумкин бўлган ҳосилнинг ўрнини тамомила қоплайди. Кўпйиллик ўтлар учун айрим бир дала ажратишнинг хўжалик учун фойдаси шундан иборат. Шуниси ҳам хилий муҳимки, яхши парвариш қилиб ўстирилган кўпйиллик ўтпоя кузда чимқирқарли плуг блан ҳайдалганда одатда ёзда ҳайдалгандагига қараганда микробиологик процесслар учун яхшироқ шароит вужудга келади; микробиологик процесслар эса тупроқ доналарини мустаҳкамлайди, цементлайди, бунинг натижасида алмашлаб экишда кейинги экиладиган ҳамма экинларнинг ҳосилини ошириш учун тупроқнинг унумдорлик шароити яхшиланади.

Бирқанча районларда бир марта ўриб олиш учун экилган кўпйиллик ўт, себарга ёки эспарцет блан банд бўлган шудгорга кузги дон экинлари экилганда яхши ҳосил олинади. Бундай ҳолларда алмашлаб экишда бир йил фойдаланилиб баҳори экинлар экиш учун кузда ҳайдаладиган ва ўти камида икки марта ўриб олинадиган битта ўт-даланинг бўлиши кўпинча хўжалик учун фойдали бўлади. Бир марта ўриб олиш учун экилган себарга ёки эспарцет блан банд бўлган шудгорга кузги экинлар экиш учун алмашлаб экишда бошқа бир далани ажратиш керак; бу дала ем бўладиган донли ёки бирйиллик хашак экинлари экиш учун белгиланади. Бундай ҳолларда далага ўт экишни расм қилиш натижасида хўжалик кузги экинлардан аввал яхшироқ экин экилишини та'минлаш, чорвачиликни яхши пичан блан ёлчитиш жиҳатидан ҳам, ерни экин экишга тобора мувофиқлаш, тупроқнинг унумдорлик шароитини яхшилаш ва шундай қилиб, барча қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилини ошириш жиҳатидан ҳам кўпроқ фойда қилади.

Қурғоқчилик бўлмайдиган районларда кузги дон экинлари бир марта ўриб олиш учун экилган кўпйиллик ўтли шудгорларгагина эмас, балки кўпйиллик ўтпояга экилганда ҳам яхши ҳосил берса, я'ни ҳосили тоза шудгордагидан кам бўлмаса, зиғир экмайдиган хўжаликларда кўпйиллик ўтпояни кузги дон экиш учун ўтли даладан фойдаланишнинг иккинчи йилида ўтлар биринчи марта ўрилгандан кейин ёзда ҳайдаш фойдалироқ.

Қурғоқчилик ва ярим қурғоқчилик дашт районларда, 10—12 далали алмашлаб экишда кузги буғдой 3—4 далани банд қилган жойларда қора шудгор учун икки дала ажратиш керак. Бундай районларда аввал бошқа экинлар экилган далаларда кузги буғдой қишдан яхши чиқаолмайди ва қора шудгордагига қараганда анча кам ҳосил беради. Шу сабабли қурғоқчилик ва ярим қурғоқчилик районларида, кузги экинлар алмашлаб экишда уч-тўрт далани банд қиладиган жойларда икки далани қора шудгор учун ажратиб қўйиш керак.

Умуман айтганда, **алмашлаб экиш схемаси ягона бўлмаслиги керак ва бўлиши ҳам мумкин эмас.** Давлат топшириғига, хўжаликнинг қайси соҳаси **катта ўрин тутганига, шунингдек иқлим шароитига қараб ўт-далали алмашлаб экиш ҳархил бўлиши керак.**

Давлат планида кўзда тутилган ҳамма экинлар алмашлаб экиш майдонига жо бўлса, дала алмашлаб экишида кўпйиллик ўтлар икки йил фойдаланиладиган бўлиши, я'ни 10—12 далали алмашлаб экишда икки далани эгаллаши мумкин. Айниқса алмашлаб экиш далалари ўнтадан кам бўлса, кўпйиллик ўтлар бир йил фойдаланиладиган бўлиши, я'ни алмашлаб экишда битта далани эгаллаши мумкин. Бир йил фойдаланиладиган ўтлар кўпроқ расм бўлади деб ўйлайман.

Юқорида айтилганидек, кўпйиллик ўтпояни кузги экинлар экиш учун ёзда ҳайдаш вақти ёки баҳори экинлар экиш учун кузда ҳайдаш вақти районнинг иқлим шароитига, деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштириш юзасидан берилган давлат топшириғига ва ҳарбир хўжаликнинг шароитига ҳам албатта боғлиқ бўлиши керак.

Илмий ходимлар, агрономлар ўз вазифаларини яхшилаб бажаришлари, ўт-далали алмашлаб экишни амалга ошириш ва ундан фойдаланиш каби муҳим ва мураккаб ишда ишлабчиқаришга самарали ёрдам беришлари учун, тупроқ унумдорлик шароитининг вужудга келиши ва бузилиши ҳақида В. Р. Вильямс яратган назарияни билишдан ташқари, **кўпйиллик ўтлардан юқори ҳосил олабилиш ҳам ниҳоятда зарурдир.**

Дала алмашлаб экишида кўпйиллик ўтлардан мумкин қадар тезроқ юқори ҳосил олишга эришмоқ керак. Чорвачилик манфаатлари ҳам, қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилини ошириш манфаатлари ҳам шуни қаттиқ талаб қилмоқда.

Дала алмашлаб экишида кўпйиллик ўтларнинг кўкатини ошириш ва бинобарин ҳар гектардан олинадиган пичан миқдорини кўпайтириш фан ходимлари, агрономлар, колхоз ва совхозлар учун уларнинг ўт-далали алмашлаб экишни жорий қилиш, деҳқончилик маданиятининг даражасини кўтариш ишида марказий масаладир.

Ўтлардан бир йил фойдаланиш мобайнида дуккакли ўтлар (беда ёки себарга) блан ғалласимон ўсимликлар аралаштириб экилган ерларнинг ҳар гектаридан бир ўримида 30—40 центнер пичан олинадиган бўлса, ўтлардан икки йил фойдаланиб, ҳар гектардан бир ўримда 10—15 центнер пичан олингандагига қараганда тупроқнинг унумдорлик шароити кўпроқ яхшиланади. Шу туфайли ҳайдалмаган бўш ерлари бўлмаган районларда дала алмашлаб экишда кўпйиллик ўтлар яхши ҳосил берган тақдирда улардан бир йил фойдаланиш кифоя.

Ўт-далали алмашлаб экиш озиқ-овқат ва техника экинлари майдонини камайтирмаслик имкониятини бериш блан бирга бундай экинлар учун илгари яхши экинлар блан банд бўлган далаларни ажратишга ҳам имкон беради. Бу ўринда гап Украина ССР районларидаги кузги буғдой ва қанд лавлаги, Крим ва Шимолий Кавказ районларидаги кузги буғдой ёки бошқа районлардаги кузги жавдар ва зиғир ҳақида бораётир.

Фан ходимлари, агрономлар колхоз-совхоз ишининг илғорлари блан ҳамжиҳат бўлиб дала алмашлаб экишида ўтлардан муттасил мўл ҳосил етиштиришга қанчалик тез муваффақ бўлсалар, чорвачиликни ривожлантириш манфаатларини назарда тутиб, яхши ўсган кўпйиллик ўт далаларини кўпинча кузда ҳайдаш, я'ни кузги экинлар экиш учун эмас, балки баҳори экинлар экиш учун ҳайдаш шунчалик тез фойда беради. Бундай шароитда кузги экинлар учун бирйиллик ем-хашак экинлари ёки ем бўладиган донли экинлар блан банд бўлган экинли шудгорни ажратиш керак.

Мисол учун қурғоқчилик районларида кўпйиллик ўтларнинг ҳар гектаридан йил сайин 30—40 центнерга етказиб мўл ҳосил олиш мумкинми? Ҳа, мумкин! Фан ва илғор тажриба бундай ҳосил етиштириш керак эканлигинигина эмас, балки мумкин эканлигини ҳам кўрсатади. Ҳамма гап — кўпйиллик ўтларни экиб ўстириш усулида.

Бу мақолада мен кўпйиллик ўтларни ўстириш усуллари ҳақида гапириб ўтирмайман. Мамлакатимизнинг турли районларида кўпйиллик ўтлардан мўл ҳосил етиштирмоқ учун уларни ўстириш усуллари турлича бўлиши лозим. Лекин ҳарқаерда ҳам кўпйиллик ўтлардан муттасил, мўл ҳосил олиш керак ва олиш мумкин. Кўпйиллик ўтлардан мўл ҳосил етиштириш — дала алмашлаб экишида ҳамма экинлардан мўл ҳосил олинишини, шунингдек чорвачиликдан кўп маҳсулот етиштиришни та'минламоқ учун энг муҳим шартлардан биридир.

Кўпроқ кузги буғдой экиладиган районлардаги баҳори буғдой ва кўпроқ баҳори буғдой экиладиган районлардаги кузги буғдой ҳақида

Ба'зи илмий ходимлар ва агрономлар, «кузги буғдой» районларида ўт-далали алмашлаб экиш амалга оширилиши муносабати блан кузги буғдой экиладиган майдон камайиши, баҳори буғдой экиладиган майдон эса кенгайиши керак, деб нотўғри ўйлайдилар.

Юқорида айтганимиздек, бундай районларда **кузги буғдой қишдан яхши чиққан тақдирда (бу эса асосан ўсимликларнинг қиш киргунча яхши ривожланишига боғлиқ),** баҳори буғдойга қараганда **ҳамиша кўпроқ ҳосил беради.** Шунинг учун бу районларда кўпроқ ҳосил берадиган кузги буғдой майдонини камайтириш **ҳисобига** баҳори буғдой экиладиган майдонни **кенгайтириш** тамомила нотўғридир.

Баҳори буғдойнинг кузги буғдойга қараганда камроқ ҳосил беришига ўша районларда яхши баҳори буғдой нав'ларининг йўқлиги сабаб бўлмоқда, деб бўлмайди, ҳолбуки ба'зи бировлар ана шундай демоқдалар.

Албатта, баҳори буғдойнинг яхши нав'лари ҳам, ёмон нав'лари ҳам бор. Баҳори буғдойнинг янада яхшироқ нав'ларини чиқариш мумкин ва чиқариш ҳам керак. Броқ кузги буғдой нав'ларини ҳам яхшилаш керак. Селекция станциялари кузги буғдойнинг ҳам, баҳори буғдойнинг ҳам йирик бошоқли нав'ларини чиқаришга э'тибор беришлари лозим. Шу блан бирга кузги буғдой экиладиган районлар (Украина ССР, Крим, Шимолий Кавказ ва бошқалар) учун кузги буғдойнинг йирик бошоқли нав'ини чиқариш иши, менимча, биринчи даража аҳамиятли вазифадир. Буғдой экинларининг ётиб қолишига қарши кураш учун асосий чора—йирик бошоқли яхши нав'ларни вужудга келтиришдир. Йирик бошоқли буғдой нав'лари, гарчи поялар бирмунча сийрак жойлашганда ҳам, ҳар гектардан 40—50 центнергача мўл ҳосил бераолади. Буғдой пояларининг бирмунча сийрак жойланиши экиннинг ётиб қолишига қарши кураш учун асосий чорадир. Буғдой экинларининг ётиб қолишига қарши кураш масаласи эса, масалан, Украина ССР районларида, баҳори буғдойдан кўра кузги буғдой учун актуалроқ масаладир.

Юқоридаги мулоҳаза муносабати блан шундай бир савол туғилиши мумкин: модомики Украина ССР, Крим, Шимолий Кавказ ва бошқа районларда баҳори буғдой кузги буғдойга қараганда камроқ ҳосил берар экан, умуман бу районларда баҳори буғдой экиш тўғрими?

Бу саволга шундай жавоб бериш мумкин: юқорида айтилган районларда кузги буғдойнинг баҳори буғдойга қараганда кўпроқ ҳосил бериши шуни кўрсатадики, баҳори буғдойни кузги буғдой майдонини **камайтириш ҳисобига** экиш ярамайди. Аммо бу сўздан, ўша районларда баҳори буғдойни бутунлай экмаслик керак деган ма'но чиқмайди. Чунки бу районларда кузги буғдой алмашлаб экишнинг ҳарқандай даласида яхши униб ўсабермайди, балки экиш муддатигача, я'ни эрта кузакда, экишга яхши тайёрлаш мумкин бўлган ва майсаларининг ўз вақтида униб чиқиб, қиш киргунча яхши илдиз отиб пояланиши учун тупроқнинг устки қаватида нам бўлган далалардагина яхши униб ўсади. Бундай шарт бўлмаса кузги буғдой экинлари кўп йиллар мобайнида кам ҳосил беради ва ҳатто уларни қишда совуқ ҳам уриб кетади. Бинобарин, бу районларда алмашлаб экишда кузги экинлар экиладиган далаларни ўз вақтида экишга тайёрлаб бўлмай қолади. Бу далаларга келгуси йилда фақат баҳори экинлар экиш тўғри келади. Шу сабабли, юқорида айтилган районларда **баҳори буғдой ҳосилининг қимматини, менимча, кузги буғдой ҳосилига чағиштириб** кўрмасдан, бошқа баҳори дон **экинларининг ҳосилига чағиштириб кўриш керак.**

Юқорида айтилганидек, кўпйиллик ўтлар пичанни кам берса, ўтпояни биринчи ўримдан кейин кузги буғдой экиш учун шудгор қилиб қўйиш керак. Агар кўпйиллик ўтлар пичанни кўп берса, бирқанча ҳолларда бундай хашак экинлари майдонини биринчи ўримдан кейин ҳайдаш аксари ма'қул бўлмайди. Бундай ўтларни, ҳечқандай қўшимча меҳнат ва маблағ сарф қилиб турмасдан, яна иккинчи марта ўриб олиш ёки, ҳеч бўлмаганда, ёзнинг ўрталаридан то кузги ҳайдовгача бу даладан яхши яйлов сифатида фойдаланиш керак.

Фикримча, кўп районларнинг чорвачилик манфаатлари яхши парвариш қилиб ўстирилган кўпйиллик ўтларни ёзда ҳайдаб юборишга тўсқинлик қилади.

Юқорида айтиб ўтганимиздек, кўп йиллик ўтпояни ҳайдаш вақти иқлим шароитига, деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштириш юзасидан берилган давлат топшириғига ва ҳарбир хўжаликнинг шароитига боғлиқ. Қурғоқчилик, ярим қурғоқчилик районларида кўпинча кўпйиллик ўтпоя кузги буғдой экиш учун энг яхши ер ҳисобланмайди. Шу блан бирга аксарий кўп йиллик ўтлар қанча яхши ўстирилган бўлса, қанча кўп пичан берган бўлса ва далани қанча узоқ эгаллаб турган бўлса, илдизлари тупроқни шунча кўп қуритади, ҳайдаш қатламинигина эмас, балки унинг остидаги қатламни ҳам қуритиб қўяди.

Ҳеч шубҳа йўқки, бундай ҳолларда чорвачиликни ривожлантириш манфаатлари яхши парвариш қилиб ўстирилган кўпйиллик ўтпояларни ёзда ҳайдаб қўйишга тўсқинлик қилади.

Қурғоқчилик районларида 10—12 далали алмашлаб экишда қора шудгорга кузги буғдой экиш учун икки далани ажратиб қўйиш керак. Шундай қилганда, 3—4 далани кузги буғдой блан банд қилиш осон бўлади. Бунда кузги буғдой қора шудгор қилиб қўйилган икки далани, бошқа экинлар экилган бир ёки икки далани эгаллайди.

Қурғоқчилик бўлмайдиган районларда кўпйиллик ўтпояга экилган кузги дон экинлари шудгор қилиб қўйилмаган ердаги бошқа ҳамма экинларга қараганда яхшироқ ҳосил берса ва бу ҳосил бир марта ўриш учун себарга ёки эспарцет экилган шудгордагига қараганда кам бўлмаса, зиғир экмайдиган хўжаликларда **кўпйиллик ўтлардан фойдаланишнинг иккинчи йилида ўтпояни кузги дон экиш учун ёзда ҳайдаса бўлади ва ҳайдаш ҳам керак.**

Юқорида айтилганлардан равшанки, мўл ҳосил бераётган кўпйиллик ўтпояларни кузда ҳайдаганда, кўпинча баҳори экинлар эмас, балки чорвачилик манфаатлари кўзда тутилади. Ўтпоя кузда ҳайдалганда эса кузги экинлар эмас, балки баҳори экинлар экиш мумкин. Шунинг учун бундай ҳолларда ҳам, **«кузги буғдой» районларида баҳори буғдой ҳосилининг қимматини кузги буғдой ҳосилига чағиштириб кўрмасдан, бошқа баҳори донли экинлар ҳосилининг қимматига чағиштириб кўриш керак.** Украина ССР, Крим, Шимолий Кавказ ва бошқа районларда мўлроқ ҳосил берадиган кузги экинлар майдонини баҳори донли экинлар майдонига, шу жумладан баҳори буғдой майдонига ҳам боғлаб қўйиш асло ярамайди. Шу блан бирга кузги буғдойни ерни кучайтирадиган ўсимликлардан кейин экиш шарт.

«Баҳори буғдой» районларида, Волга бўйида, Сибирь, Марказий ва Шимолий Қозоғистоннинг дашт ва ўрмондашт районларида кузги буғдой майдонини кенгайтириш, хўжалик учун аҳамияти кам бўлган буғдой майдонларини хўжалик учун аҳамияти катта бўлган буғдой майдонлар даражасига етказиш керак.

Албатта, бу районларда кузги буғдой майдонлари шу районлар учун асосий экин бўлган баҳори буғдой майдонлари ҳисобига кенгайтирилмаслиги керак. Сибирь, Марказий ва Шимолий Қозоғистоннинг дашт ва ўрмондашт районлари ҳақида гапирмай, Волга бўйи районларинигина олганимизда ҳам, кузги буғдой экинларининг қишки ва эрта кўкламдаги совуқлардан нобуд бўлиши шу районларда кузги буғдойни муваффақият блан экишга тўсқинлик қилиб келди.

Сибирьнинг дашт ва ўрмондашт районлари, шунингдек Марказий ва Шимолий Қозоғистон районлари учун фан ва тажриба кузги буғдойни қишдан яхши чиқаоладиган қилиб ўстириш усулини топиб берди. Бу районларда кузги буғдой ангизга тўғри экилса, қиш жуда қаттиқ бўлиб, қор кам бўлишига қарамай, қишдан яхши чиқади. Илмий текшириш муассасалари (асосан Сибирь дон хўжалиги илмий текшириш институти)нинг саккиз йиллик тажрибалари, шунингдек Қарағанда совхозининг бирнеча минг гектар ерида саккиз йилдан бери олиб борилаётган тажрибалар ва бирқанча колхозларда бирнеча йилдан бери ўтказилган тажрибалар юқорида айтилган сўзимизни тасдиқлайди.

Сибирь, Марказий ва Шимолий Қозоғистон районларида кузги буғдой экишни жорий қилмоқ учун унинг қишдан яхши чиқиши масаласи ҳал этилган. Энди ҳамма гап кузда буғдой экилган вақтда донга озгина ўғит қўшиб экиш (ҳар гектар ерга донадор суперфосфатдан тахминан 50—100 килограмм солиш)га ва кўкламда бир центнердан азотли минерал ўғитлар солишга боғлиқ, халос. Ғарбий Сибирь, Марказий ва Шимолий Қозоғистон районларида кузги буғдой яқин йиллар ичида кўпроқ экилади деб ишонса бўлади.

Волга бўйи районларида қиш, масалан Марказий Қозоғистондагидек қаттиқ бўлмасада, фан ва тажриба Волга бўйи районлари учун кузги буғдойни қишдан яхши чиқадиган қилиб ўстириш усулини, афсуски, топиб бергани йўқ. Қишлоқ хўжалик фанининг навбатдаги вазифаларидан бири Волга бўйи районларида кузги буғдой ўстириш усулини топиб беришдир.

Минерал ўғитлар ҳақидаги масалага доир

В. Р. Вильямс мунозара тариқасида ёзган мақолаларида структурасиз тупроқларга минерал ўғит солишнинг фойдаси йўқ деб нотўғри айтган эди. В. Р. Вильямс ўзининг бу фикрини исботлаш учун, минерал ўғитлар структурали тупроқларда структурасиз тупроқларга қараганда кўпроқ фойда беради, деб айтган эди. Броқ, бу сўз фақат шуни кўрсатади: қишлоқ хўжалигига минерал ўғитлар ҳам, структурали тупроқлар ҳам керак. Шу иккала омилнинг бирга бўлгани ма'қул. Броқ тупроқ структурали бўлмаса, бундан минерал ўғитларни ишлатиш керак эмас, бефойда деган гап чиқмайди.

В. Р. Вильямснинг минерал ўғитлар ишлатишнинг фойдаси ҳақидаги масалада қилган асосий хатоси шундаки, В. Р. Вильямс минерал ўғитларнинг «фойдаси» ҳақидаги масалани бирёқлама ва шунинг учун нотўғри тушунди. Шу сабабли В. Р. Вильямс структурасиз тупроқларда минерал ўғитлар ишлатишнинг фойдаси йўқ деб хато қилди.

Броқ, В. Р. Вильямс практика учун ғоятда муҳим бўлган масалада, аниқ қилиб айтганда, **тупроқ унумдорлик шароитининг вужудга келиши ва йўқолиши** ҳақидаги масалада яхши назария яратиб берди. Шу назарияга асосланиб, минерал ўғитлардан самарали фойдаланиш усулларини ишлабчиқиш мумкин. Бу усуллар фосфорли ва калийли ўғитларнинг та'сирини анча ошираолади.

Минерал ўғитлардан фойдаланиш усулларини ишлабчиқаришда В. Р. Вильямс назариясининг қандай аҳамияти борлигини кўрсатиб бермоқ учун калийли ва фосфорли ўғитлардан мисол келтираман.

В. Р. Вильямс калийли ўғитлар ҳақида қуйидагиларни ёзган эди: «Калий, айниқса натрий тупроқ структурасини емириб юборади. Кўпйиллик ўтпоядан фойдаланишнинг биринчи йилида биринчи ўримдан кейин калийли ўғитлар солинганда калий ва натрийнинг тупроқ структурасини емириб етказаоладиган зарари бирато'ла яққол кўринмаслиги мумкин, чунки тупроқнинг структура элементлари ғалласимон ўсимликларнинг илдизлари блан ўралганидан емирилишдан механик йўл блан сақланган бўлади. Бошқа далаларга эса калий гўнг шаклида тушади; гўнгда калий жуда кўп бўлса ҳам, тупроқ структурасига зиён етказаолмайди»[1].

В. Р. Вильямс назариясига мувофиқ калийли минерал ўғитларни фақат кўп йиллик ўтпояга биринчи ўримдан кейин солиш керак, бошқа далаларга эса солмаслик керак. В. Р. Вильямс бу фикрини назарий жиҳатдан асослаб берди. Агар калийли минерал ўғитлар кўпйиллик ўтпояга солинмасдан, бошқа экинларга солинса, бир валентли элемент бўлган калий тупроқ доналарининг чириндисидан икки валентли элемент бўлган калцийни суриб чиқаради.

Калий ёки бошқа биронта бир валентли элемент тупроқ доналарининг чириндисидан икки валентли элемент бўлган кальцийни суриб чиқарганда тупроқ доналаридаги цементлайдиган чиринди ёпиштирадиган, сувда ёйилиб кетадиган чириндига айланади, натижада тупроқнинг структураси бузилади,— В. Р. Вильямс ана шуни назарда тутган эди. Шўрҳоқ тупроқлар юқорида айтилган ҳодисага яхши далил бўлаолади. Кўкламда ёки ёзда ёмғир ёғиб ўтгандан кейин шўрҳоқ тупроқлар ёпишқоқ бўлиб, юриб бўлмайдиган ҳолга келади. Бунинг сабаби шуки, шўрҳоқ тупроқларда бир валентли элемент бўлган натрий тупроқ доналарининг чириндисидаги кальцийни суриб чиқарган бўлади. Бир валентли элементлардан калий ҳам шундай ёмон та'сир этиб, тупроқ доналарини емириб юборади. Демак, В. Р. Вильямс калийли минерал ўғитларнинг тупроққа зарарли та'сир этишини назарий жиҳатдан асослаб берди.

Броқ қишлоқ хўжалик ишининг манфаатлари, демак, фан манфаатлари ҳам, лавлаги, зиғир, ғўза, кунгабоқар, картошка ва бошқа бирқанча экинларга калийли минераль ўғитлар солишни тақозо қилади.

Хўш, нима қилмоқ керак? Практикани Вильямс назариясига мувофиқлаштириш керакми, я'ни юқорида айтилган экинларга калийли минерал ўғитлар солмаслик керакми ёки В. Р. Вильямснинг тупроққа калийли тузлар зарарли та'сир этади деган тўғри назариясини улоқтириб ташлаш керакми?

В. Р. Вильямс та'лимотининг тарафдорлари деб аталучи илмий ходимлардан ба'зилари дарҳақиқат шундай дейдилар, уларнинг фикрича, экинларга калийли минерал ўғитларни солмаслик керак, бундай ўғитларни фақат ўтпояга солиш керак.

Лекин В. Р. Вильямс назариясининг қоидаларини ёдлаб олган, лекин ма'носини яхши уқиб олмаган ақидачилар, илмдаги мутаассиблargina шундай дейиши мумкин. Равшанки, қишлоқ хўжалик практикасини агрономия назариясига мувофиқлаштириш ярамайди, балки социалистик деҳқончилик практикасининг эҳтиёжларини, ҳосилни ошириш манфаатларини назарда тутиб, В. Р. Вильямснинг агрономия назариясидаги фикрларига амал қилиб, бу назарияни ривожлантириш, ишлабчиқаришдаги нуқсонларни бартараф қилиш йўлларини ва усулларини топиш керак.

Биз ҳозир текшираётган конкрет мисолда В. Р. Вильямс назарияси кўрсатадики, ерга калийли минерал ўғитлар солинганда тупроқ ёмонлашиб кетади. Вильямс назарияси бу ҳодисанинг сабабини ҳам тушунтириб беради. Айни вақтда бирқанча ўсимликларни ўсиш даврида ўғитлаш ва умуман калийли минерал тузлар солиш мутлақо керак.

Модомики биз калий та'сирининг фойдали томонини (ўсимликларга калий кераклигини) билар эканмиз, модомики В. Р. Вильямс та'лимотидан калийли минерал тузларнинг тупроққа зарарли та'сир этиш сабабларини билиб олган эканмиз, калийли минерал ўғитлар та'сирининг зарарли томонини камайтирадиган ва фойдали томонини кучайтирадиган усулларни топсак бўлади. Бунинг учун калийли минерал тузларни суперфосфат ва органик ўғитлардан чиринди блан қўшиб, донадор қилиш керак. Тегишлича машиналаштирилган тақдирда, ҳарбир колхоз ва совхозда минерал ўғитлардан суперфосфат ва калийли тузларни чиринди блан аралаштириб донадор қилса бўлади. Бунинг учун суперфосфат ва калийли туз аралашмасининг ҳар центнерига икки-уч центнер чиринди олиш керак.

Калийли минерал ўғит ва суперфосфат чиринди блан аралаштириб донадор қилингандан кейин тупроқнинг структурасини бузаолмайди. Шунинг учун донадор қилиб тайёрланган калийли ўғитни шу ўғитни талаб қилган ҳарқандай экинга солса бўлади. Ўт экиладиган ерга ҳам калийли ўғитни тоза ҳолида солмай, суперфосфат блан бирликда чиринди блан аралаштириб донадор қилиб солиш керак.

В. Р. Вильямс та'лимотига қарши бўлган олимлар эса калийли минерал ўғитлар, айниқса камроқ солинганда, тупроқ структурасини бутунлай емирмайди ва унинг мустаҳкамлигига ҳечқандай зиён етказмайди, деб да'во қиладилар. Уларнинг бу фикри тўғри ҳам дейлик. Лекин шундай мулоҳаза қилганимизда ҳам, суперфосфатни ва калийли тузни чиринди блан аралаштириб донадор қилиш зарурлигини жиддий фикр юритадиган агрохимиклардан биронтаси ҳам рад этаолмайди. Чиринди блан аралаштириб донадор қилинган суперфосфатдаги озиқ моддалардан ўсимлик оддий порошоксимон суперфосфатга қараганда бирнеча (3—5) марта яхшироқ фойдаланади, бу эса ана шу ўғитларнинг миқдорини уч баравар ошириш демакдир.

В. Р. Вильямс назариясига амалий нуқтаи назардан қараганда, суперфосфатни ва калийли тузларни донадор қилиш зарурлиги ўз-ўзидан келиб чиқди. Ма'лумки, чиринди блан аралаштириб донадор қилинган суперфосфат ҳозирги вақтда тажриба муассасаларида ва неча ўн минглаб гектар ерда текшириб кўрилмоқда ва ишлатилмоқда.

Заводларда органик ўғит қўшмасдан донадор қилинган суперфосфат, шунингдек хўжаликларда чиринди блан аралаштирилиб донадор қилинган суперфосфат шу қадар яхши натижа берадики, донли экинлар, айниқса кузги донли экинлар экиладиган миллион-миллион гектар ерларда бу ўғитдан фойдаланиш вақти келди. Техника экинларини айтиб ҳам турмаймиз; бизда бу экинларга кукунсимон суперфосфат эскидан бери кўплаб солинмоқда. Кукунсимон суперфосфатнинг кўплаб солинаётганига сабаб шуки, агрономия фанининг ходимлари ерга солинадиган суперфосфатдаги фосфордан ўсимликларни яхшироқ фойдалантириш усулини топиб берганлари йўқ.

Сўзимни ойдинлаштириш учун хуласини айтиб қўяқолай: 70 килограмм чиринди қўшилиб донадор қилинган суперфосфатнинг 30 килограмми ҳамиша ва ҳар қайерда камида 100—150 килограмм, ба'зан эса бундан ҳам ортиқ кукунсимон суперфосфатнинг, я'ни донадор қилинмаган суперфосфатнинг ўрнини босади. Шундай қилиб, суперфосфатнинг ўсимлик учун фойдаси 3—5 марта ортади.

Калийли туз солиш керак бўлганда ҳамиша суперфосфатни чиринди блан аралаштириб донадор қилиш пайтида унга калийли туз қўшиш керак.

Чиринди блан аралаштирилиб донадор қилинган минерал ўғитларни суперфосфат блан калийли тузларни — мисолга келтириб, мен В. Р. Вильямс та'лимотининг қоидаларини ақида қилиб олиш ёки қуруқдан-қуруқ инкор этиш қандай оқибатларга олиб келишини кўрсатмоқчи бўлдим.

☆

Хуллас, илмий ходимлар, агрономлар, қишлоқ хўжалик органларининг ходимлари агрономия назариясининг тараққийси учун ғоят катта аҳамиятга эга бўлган В. Р. Вильямс та'лимотини қотиб қолган ақидага айлантириб қўйиш асло ярамаслигини яхши уқиб олишлари керак. В. Р. Вильямс та'лимотининг бирон қоидасини амалга оширганда, қишлоқ хўжалик ишлабчиқаришидаги муайян ва ҳамиша мураккаб шароитни доимо ҳисобга олиш зарурлигини эсда тутмоқ керак. Агрономия назарияси ва унинг айрим қоидалари шу тариқа ўзгариши, ривожланиши, нотўғри ва ўз замонини кечирган фикрларнинг ҳаммаси улоқтириб ташланиши мумкин ва албатта шундай бўлиши ҳам керак.

Дун'ёда энг илғор бўлган қишлоқ хўжалик практикамиз, колхоз ва совхозларга таянган социалистик қишлоқ хўжалигимиз илғор Мичурин агробиология фанини вужудга келтирди.

Партия ва ҳукуматимиз, шахсан ўртоқ **Сталин** фанни тарихда мисли кўрилмаган даражада кучли тараққий эттириш учун ҳамма шароитни яратиб бердилар.

Агрономия биологиясининг колхоз-совхоз ишлабчиқариши блан бирлиги чинакамига Мичурин фанининг тараққийси учун большевикча тўғри йўлдир.

Академик Т. Д. ЛИСЕНКО.

(«Правда» дан).

1). В. Р. ВИЛЬЯМС. Тупроқшунослик. Тупроқшунослик асослари блан деҳқончилик, 1939 йил. 441 бет.

*) Боши «Қизил Ўзбекистон»нинг шу йил 25 июль сонида босилган.

Йиллик план 5 декабрьда бажарилади

(Тошкентдаги каноп йигирув-тўқув фабрикасининг директори ўртоқ М. АКБАРОВ блан суҳбат)

Каноп фабрикасининг ишчилари, инженер-техник ходимлари экин майдонини йилдан-йилга кенгайтириб, пахтадан юқори ҳосил олиш учун курашаётган пахтакорларга кўплаб яхши қоп-қанор етказиб бериш учун ғайрат блан ишламоқдалар.

Коллектив дастлабки ярим йиллик планни муддатидан олдин бажариб, пландан ташқари бирнеча ўн минг метр каноп газлама тўқиб чиқарди. Бунинг ярмига яқини тежалган хомаш'ё ва материаллар ҳисобидан тўқилди.

Бу йил маҳсулотнинг сифати ҳам анчагина яхшиланди. Биз ўтган йилдагига нисбатан икки марта қалинроқ газлама тўқишни ўзлаштирдик. Тўқилган маҳсулотнинг 99 проценти биринчи нав' блан топширилмоқда. Бу йил асосан маҳаллий каноп толасидан маҳсулот ишлаб чиқараётирмиз. Бу эса, бизнинг хомаш'ё базамизни анчагина кенгайтирди. Шу блан бирга, биз хомаш'ёни тежаб сарфлаш учун барча имкониятларни ишга солаётирмиз. Фабрикамизда кўпгина ишчилар москвали Лидия Корабельникова ва Фёдор Кузнецовлардан ўрнак олиб ишламоқдалар. Фабрика ма'мурияти, партия, комсомол ва касаба союз ташкилотлари блан биргаликда, хомаш'ё ва ёрдамчи материалларни тежаб сарфлаш юзасидан бирмунча тадбирни амалга оширмоқда. Йигирув ва тўқув цехларида хомаш'ёни тежаб сарфлайдиган бригадалар тузилди. Бу бригада ишчиларининг кундалик тежаган хомаш'ёларини ҳисобга олиш учун уларга шахсий варақалар очилди. 40 га яқин бригаданинг а'золари топшириқни ортдириб бажариш, а'ло сифатли маҳсулот чиқариш, хомаш'ёни тежаб сарфлаш юзасидан ўзаро мусобақа шартномалари туздилар. Бу мусобақанинг илғорларини рағбатлантириш учун фабрикада кўчма қизил байроқ та'сис этилди. Алоҳида мукофот фонди ажратилди. Партия ташкилотининг очиқ йиғилишида сессияолди мусобақасини якунладиқ. Беш ой давомида йигирув цехида 59 минг килограмм хомаш'ё, тўқув цехида эса 18 минг килограмм ип тежалиб, бундан бирнеча ўн минг метр каноп газлама тўқилди.

Ҳозир бригадаларнинг а'золари чиқиндини камайтириш учун курашни кенгайтириб юбормоқдалар. Бу эса, ўз навбатида, станокларнинг соз ишлашини, иш жойининг доим озода сақланишини талаб қилади. Натижада, цехларда машиналарнинг бекор туриши ва брак маҳсулот чиқариш анча камайиб қолди. Меҳнат унуми 7 — 8 процент ошди. Маҳсулотнинг таннархи 2.8 процент камайди.

Фабрикадаги илғор ишчиларнинг тажрибаси, ҳали маҳсулотнинг таннархини камайтириш учун курашда бор имкониятлардан тўла фойдаланмаётганлигимизни кўрсатади. Бутун коллектив бирдамлик блан бу ишга киришса, яхши натижаларга эришиши мумкин. Шунинг учун фабриканинг энергетиклари ва ёрдамчи цехларнинг ишчилари ҳам хомаш'ё ва материалларни тежаб сарфлаш ҳаракатига қўшилдилар.

Фабриканинг энергетиклари электр қувватини тежаб сарфлашда бирмунча тадбирларни амалга оширмоқдалар. Улар беш ой давомида кўп миқдор электр қуввати тежадилар. Энергетиклар шу кунларда йигирув цехларидаги банкаброш станокларининг ҳар икки томонига алоҳида электр йўли ўтказмоқдалар. Бу эса, электр қувватини янада кўпроқ тежашга имкон беради.

Шунингдек, теплотехник ўртоқ Таршилов бошчилигидаги пар хўжалиги ходимлари ҳам ёқилғини тежаб сарфлашда яхши натижаларга эришаётирлар. Улар сўнгги 4 — 5 ой давомида 39 минг килограмм ёқилғини тежадилар. Пар хўжалиги ходимлари шу кунларда канопни намлашда ишлатиладиган эмульсияни тез пишириш учун янги аппаратни синовдан ўтказмоқдалар. Илгари бу эмульсияни пишириш учун бир ярим соат вақт талаб қилинган бўлса, янги аппаратда 20 — 28 минут талаб қилинади.

Фабрика коллективи саноат, транспорт ва қурилиш ходимлари республика кенгаши қатнашчиларининг мурожаатига қўшилиб, йиллик планни 5 декабрьгача бажариш, хомаш'ё ва материалларни тежаб-тергаб, сарфлаб, тежалган материаллардан 150 минг метр каноп газлама тўқиб чиқариш мажбуриятини олдилар.

Фабрикамизнинг коллективи бу мажбуриятни шараф блан бажаради, республикамиз пахтакорларига етарли миқдорда қоп-қанор етказиб беради.

БЕҲУДА МАҒРУРЛАНИШ

(«Қизил Ўзбекистон» мухбиридан).

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитети «Июль ойида ғўза парваришини кучайтириш ва ҳосил тўплаш соҳасидаги кечиктириб бўлмайдиган тадбирлар тўғрисида» чиқарган қарорида республика районларида ғўза парваришида йўл қўйилган хато ва камчиликларни тугатиш тадбирларини белгилаб берган эдилар. Илғор колхозларнинг пахтакорлари партия ва ҳукуматимизнинг бу қарорига тўла амал қилиб, пахта далаларида ғўза парваришини кучайтириб, ҳосилга-ҳосил қўшишда яхши муваффақиятларга эришмоқдалар.

Андижон район, Ёрбоши қишлоқ советидаги Сталин номли, Дзержинский номли колхозларнинг а'золари июль ойи ичида ҳарқачонгидан яхшироқ ишлаб, барча пахта майдонида мўл ҳосил етиштиришга муваффақ бўлмоқдалар. Ҳозир бу колхозларнинг далаларида ҳосил кундан-кун кўпаймоқда.

Лекин район партия ва совет ташкилотларининг раҳбарлари, кўпчилик колхозларнинг правление раҳбарлари ҳосилга ҳосил қўшиш ойида қилинадиган асосий ишларни жуда суст амалга оширмоқдалар. Райондаги кўпчилик йирик колхозларда шу кеча-кундузда ғўзани парвариш қилишда жиддий хатога йўл қўйилмоқда. Қардош Озарбайжон пахтакорларининг вакиллари колхозларда бўлиб, район раҳбарлари, колхоз, МТС раҳбарлари пахтанинг бўйига мағрурланиб, ғўза парваришини сусайтириб юборганликлари каби ярамас аҳволни очиб бердилар.

Область партия комитети ва область ижроия комитети томонидан тузилган графикка мувофиқ, район колхозларида июль ойи ичида ҳар куни 10 мингдан ортиқ киши ғўза парваришида қатнашиб, 900 гектар ердаги ғўзани чопиқ қилиши, мавжуд трактор ва от-улов блан минг гектар ернинг ғўзасини культивация қилиб, уни суғоришни та'минлаши керак эди. Ваҳолонки, бу график райондаги биронта колхозда ҳам бажарилаётгани йўқ. Райондаги иккала МТС нинг ёмон ишлаётганлигини яна шу блан ҳам исбот қилиш мумкинки, илгари район бўйича ҳар куни 600—700 гектар ердаги ғўза культивация қилинган бўлса, шу кунларда кундалик культивация миқдори 199—200 гектардан ошмаётир. Бу рақам район колхозларида от-улов блан бажарилаётган иш миқдоридан ҳам анча оз. МТС директорлари Пугачевский, Мақсудов ўртоқлар эса «энди ғўза ўсиб ҳосилга кирди, культивация ўтказмаса ҳам бўлади» деган ярамас кайфиятга берилиб, тракторчилардан кундалик иш нормаларини бажаришни талаб қилмай қўйганлар. Натижада, кўпчилик колхозларнинг далаларида «универсал»лар тўхтатиб қўйилган, Яна шуниси ачинарлики, МТС раҳбарлари кўзбўямачилик блан шуғулланиб, район колхозларида ишламаётган, ишласа ҳам, кундалик нормасини бажармаётган тракторчилар ҳақида «10 гектардан ерни культивация қилди» деб ёзиб, район ташкилотларини ёлғон сводка блан алдаб келмоқдалар.

Район пахтачилик бўлими (бошлиғи ўртоқ Солиев) нинг сводкасига мувофиқ, районда шира ва бошқа қишлоқ хўжалик зараркунандалари тугатилган деб кўрсатилади. Аслида эса, айрим колхозларнинг ғўзаларида шира ва кўсак қурти, ўргимчаккана ва бошқа ҳашаротларга қарши кураш етарли ташкил қилинмаган. Масалан, Заврок қишлоқ советидаги Сталин номли, «Ленин йўли», Кўнжи қишлоқ советидаги Сталин номли колхозларда, Шўро ва Бўтақора қишлоқ советларидаги кўпчилик колхозларда ҳашаротга қарши кураш жуда ҳам бўш ташкил қилинган. Заврок қишлоқ советидаги «Ленин йўли» колхозида (раиси ўртоқ Абдуллаев) ғўза парвариши тўхтатилиб қўйилган. Кўпчилик бригадаларнинг ғўзаларига шира тушган, ҳашаротлар кўпайган, ўт ўраб олган. Ўртоқ Абдуллаев эса бу йил ғўзамиз жуда яхши, планни бажариб юборамиз, деган беҳуда мағрурликка берилиб, колхознинг ишлабчиқариш ишларига мутлақо раҳбарлик қилмай қўйган. Оқибатда, колхознинг ғўзаларини ўт босиб кетиб, ҳашаротга қарши кураш олиб борилмаслиги орқасида гул, шона ва кўсаклар тўкилмоқда.

Бундай аҳволни Ёрбоши қишлоқ советидаги Рокоссовский номли, Хирабек қишлоқ советидаги Сталин номли ва «Сталин йўли» колхозларида ҳам учратиш мумкин. Бу колхозларнинг раҳбарлари ҳашаротга қарши курашга бепарволик блан қараб, кўп ерда ҳосилнинг нобуд бўлишига сабабчи бўлмоқдалар.

Андижон район партия комитети (секретари ўртоқ Низомов) ва район ижроия комитети (раиси ўртоқ Усмонов) районда юз бераётган ҳозирги ташвишли аҳволнинг олдини олиб, ғўзани парвариш қилишда йўл қўйилган хатоларни тугатишлари, беҳуда мағрурланиш кайфиятларига хотима бериб, социалистик мусобақа шартномасида кўрсатилган барча вазифаларни тўла амалга ошириш учун тегишли чораларни кўришлари керак.

А. ҲАМДАМОВ.

Наманган область, Уйчи районидаги Сталин номли колхоз а'золарининг уйлари, колхоз қишлоғи радиолаштирилган. **Суратда:** механик ўртоқ **Мухтор Клеблеев** концерт эшитдирмоқда. **А. Ашкинезер** фотоси (ЎзТАГ фотохроникаси).

Янги ўқув йилига тайёрлик кучайтирилсин

САМАРҚАНД, («Қизил Ўзбекистон» мухбиридан). Коммунистлар партияси ва совет ҳукумати ёш авлодни тарбиялашга катта э'тибор бермоқдалар. Мактаб-маориф ишларига йилдан-йил кўпроқ маблағ ажратилмоқда. Бу йил ҳам мактаблар ремонтига, янги ўқув йилига тайёрлик блан боғлиқ бўлган ишларга катта маблағ ва зарур бўлган бинокорлик материаллари ажратилди.

Самарқанд шаҳрида бўлган 35 та мактаб коллективи жамоат ташкилотлари ҳамда мактабларни оталикка олган завод, фабрика ҳамда муассасаларнинг коллективлари блан бирга, мактаб биноларини, ускуналарини биринчи августгача ремонтдан чиқариш, ўқув асбобларини ҳамда ёқилғини тахт қилиб қўйиш, янги ўқув йилини хартарафлама пухта тайёрлик блан кутиб олиш юзасидан социалистик мажбурият қабул қилган эди.

Бирқатор мактабларнинг коллективлари, шу мактабларни оталикка олган ташкилотларнинг ёрдами блан, мактаб бинолари ва ускуналари ремонтини яхши уюштирдилар. Шаҳардаги 1, 13, 14, 15, 21, 36-нчи каби мактабларда капитал ремонт ишлари асосан тамом қилинган, мактаб бинолари яхши оқланган, деразалар, эшиклар, поллар, парталар, доскалар бўялган. Бу мактаблар биносининг ремонти район комиссиялари томонидан қабул қилинабошланди.

Лекин шаҳардаги бирмунча мактабда ремонт ишлари жуда қониқарсиз ташкил этилди. Сиёб районидаги 4-нчи мактаб биносида ремонт ишлари бошланмаган деса бўлади. Бу мактаб биноси оқланмаган, бўялмаган, парталар ремонт қилинмаган. Бу мактабнинг 4 синфдан иборат қўшимча биносида ремонт юзасидан умуман ҳечқандай иш бошланмаган. Мактаб директори ўртоқ Шимунова имтиҳон топшириш учун кетиб, унинг ўрнига қолган ўртоқ Хонимов ремонт ишларини ўз ҳолига ташлаб қўйган. Бу мактабни оталикка олган мотор ремонт заводи (директори ўртоқ Иванушкин), Киров номли артель (раиси ўртоқ Шиф) ва «Комбинат» артели (раиси ўртоқ Шарипова) мактаб биносини ремонт қилиш ҳақида мажлислар ўтказиб, катта-катта ва'далар бериш блангина чекланмоқдалар. Бу корхоналарнинг раҳбарларига мактабга қурилиш материаллари ёки ёқилғи ташишда ёрдам бериш юзасидан мурожаат қилинганда, улар: «ҳозир вақтимиз йўқ», деб жавоб қайтармоқдалар.

4-нчи ва бошқа мактабларда ремонт ишлари жуда ҳам қониқарсиз бораётганлиги Сиёб район ижроия комитетига ва унинг раиси ўртоқ Бадалхўжаевга ҳам ма'лум. Лекин район ижроия комитети ремонт ишларини тезлатиш учун жиддий чораларни кўрмаётир.

Боғишамол районидаги 19 ва 35-нчи мактаб биноларининг ремонти кечиктирилмоқда. 19-нчи мактабда ҳали пол тахталарини янгилаш ишлари бошланмаган. Бу мактабларда ремонт ишларини бошлаш учун ёғоч ва бошқа бинокорлик материаллари ўз вақтида берилмади. Ваҳолонки, Самарқанднинг ўзида керак бўлган бинокорлик материаллари етарли топилди. Фақат ремонт бошлангандан бир ой ўтгандан кейингина бошқа мактабларда ортиқча бўлган тахталар бу мактабларга берилди. Ҳозир ҳам ишчи кучларининг етишмаслиги, пулнинг ўз вақтида берилмаслиги каби камчиликлар натижасида ремонт ишлари яхши ташкил этилмаган. Темирйўл районидаги 33-нчи мактабда ҳам ремонт ишлари худди шундай сабаблар блан кечиктирилаётир.

Шаҳардаги мактабларни оталикка олган айрим ташкилотлар, масалан 1-нчи вино заводи, «Красний двигатель» ва нон заводлари мактабларни янги ўқув йилига тайёрлашда яқиндан ёрдам бераётирлар. Бу ташкилотлар зарур бўлган вақтда мактабларга транспорт бермоқдалар, етишмаган материалларни топишда ёрдам қилмоқдалар.

Афсуски, шаҳардаги бирқатор муассасаларнинг раҳбарлари янги ўқув йилига тайёрликдай муҳим ишдан четда турмоқдалар. 45-нчи ва 35-нчи мактабларнинг ходимлари пилла уруғи заводининг директори Туниева, «8 Март» тикув фабрикасининг директори Богомолова ўртоқларга бирнеча марта мурожаат қилиб, улар оталикка олган бу мактабларни ремонт қилишда ёрдам ололмадилар. «Серп и молот» консерва заводи (директори ўртоқ Шокиров) ҳам мактабга нисбатан ўз мажбуриятини бажаришга э'тиборсиз қараб келмоқда. Бу завод оталигида бўлган 33-нчи мактабда капитал ремонт ишлари жуда қониқарсиз ташкил этилган.

Ўзбекистон К(б)П шаҳар комитети ва шаҳар Совети бу фабрика, завод раҳбарларининг ўз оталикларида бўлган мактабларда ремонт ишларини ташкил этишга яқиндан ёрдам беришга жиддий мажбур қилмаётирлар.

Мактабларда ремонт бошлангандан бери сметаларнинг ўзгариши, молия органларининг ўз вақтида маблағ бермаслиги каби шаҳар Совети (раиси Дўстов, раис ўринбосари Рязанцев ўртоқлар)га боғлиқ бўлган бирқанча ташкилий камчиликлар ҳам ремонт ишларини кечиктиришга олиб бормоқда.

Шаҳардаги айрим мактаб биноларининг тунука томлари ремонт қилиниши керак. Магазинларда тунука бор. Лекин мактаб ходимлари бу тунукани нақд пул тўлаб ололмайдилар, фақат банк орқали пул ўтказишлари мумкин. Магазин банк орқали ўтказилган пулга мол сотмаётир. Бу масала ҳозиргача ҳал этилмаган. Ёки, замазка масаласи муҳим проблемага айланаётир. Самарқандда замазка топиш қийин. Мактабларнинг ойналари замазкасиз қолмоқда. Шаҳар ташкилотлари эса артелларнинг биронтасида замазка ишлаб чиқаришни ташкил этмаётирлар.

Шаҳар ташкилотларида мактаб биноларини бўшатиб бериш ҳақида кўп гапирилади. Лекин амалда, Ленин ва Фрунзе кўчалари бурчагидаги мактаб биноси ва бошқа бирнеча бино ҳозиргача бўшатиб берилган эмас.

Самарқанд шаҳрида мактабларни янги ўқув йилига намунали тайёр қилиш мумкин. Бунинг учун шаҳар партия ва совет ташкилотлари ремонт ишларини ташкил этишда маориф органларига амалий ёрдам бериши керак.

Ғ. АШУРОВ.

Тошкент областида

КОЛХОЗ ОТАЛИККА ОЛГАН МАКТАБДА

Оржоникидзе районидаги Киров номли колхоз правлениеси қишлоқ советидаги 47-нчи ўрта мактабни оталикка олиб, унинг биносини ҳар йилгидан барвақт ремонтдан чиқарди. Колхоз мактабга 50 болага мўлжалланган 4 хоналик интернат биносини ҳам қуриб берди.

ЎҚУВЧИЛАР СПАРТАКИАДАСИ

Қуйичирчиқ районида мактаб ўқувчиларининг спартакиадаси бўлиб ўтди. Бунда мактабларнинг 6 та командаси қатнашди. «Социализм йўли» колхози мактабининг ўқувчилар командаси узоқ масофага югуришда ғолиб чиқди. Молотов номли мактаб ўқувчиси Ким Сен-сам баландликка сакрашда биринчи ўринни эгаллади. У бир метру 45 сантиметрга сакради.

КЎП БОЛАЛИ ОНАЛАРГА ЁРДАМ

Пискент районида кўп болали оналарга яхши ғамхўрлик кўрсатилмоқда. Фақат шу йилнинг беш ойи ичида кўп болали оналарга 300 минг сўмдан ортиқ нафақа тўланди.

БОЛАЛАР ЯСЛИ ВА БОҚЧАЛАРИ УЧУН КАДРЛАР

Бекобод районининг марказида колхоз ясли ва боқча мудирлари тайёрлаш курсини 25 киши битириб чиқди.

КОЛХОЗДА ПАРРАНДАЧИЛИК ФЕРМАСИ

Оҳангарон район, Сталин қишлоқ советидаги Охунбобоев номли колхозда паррандачилик фермаси ташкил қилинган эди. Ҳозир фермадаги товуқларнинг сони 1.000 тага ва куркалар 700 тага етди. Товуқ боқувчи ўртоқ Глизер 54 товуқдан 3.000 дона тухум олди.

ЯНГИ МАКТАБ БИНОСИ

Оққўрғон районидаги Сталин номли 16-нчи пахта совхозининг ма'мурияти совхознинг 4-нчи бўлимида яшовчи ишчилар, хизматчилар ва қўшни колхозчиларнинг болалари учун еттийиллик мактаб биноси қуриб берди.

КИТОБ САВДОСИ

Паркент районининг қишлоқ советлари ва колхоз посёлкаларида китоб савдоси тобора кенгаймоқда. Ҳозиргача районда 5 жойда янги магазинлар очилиб, аҳолига китоб сотилабошланди.

ҚИШЛОҚЛАРДА ЛЕКТОРИЯЛАР

Сирдар'ё районидаги Верхно-Волинский қишлоқ советида район маданий оқартув бўлими лекториясининг филиали ташкил қилинди. Орлов қишлоқ советида ҳам шундай лектория ишламоқда. Бу лекторияларга қишлоқ ўқитувчилари, врачлар, агрономлар а'зо бўлиб кирмоқдалар.

Д. РЎЗИЕВ.

Пахтани машина блан теришга далаларни яхши тайёрлайлик

Илғор агрономия фани ва янги техникани кенг жорий қилмай туриб, пахтачиликни янада ривожлантириш соҳасида партия ва ҳукумат томонидан қўйилган вазифаларни тўла бажариш мумкин эмас. Пахта ҳосилини териб олишда машинадан фойдаланиш пахтачиликни ривожлантиришда ва колхозчиларнинг меҳнат унумини оширишда муҳим шартдир. Совет конструкторлари томонидан тайёрланган ва «Ташсельмаш» заводи томонидан ишлаб чиқарилаётган СХМ—48 маркали пахта териш машинаси ўтган йили анча яхши натижа берди.

Бу йил колхоз ва совхоз далаларида янада кўпроқ машина ишлайди. Айрим районларда пахта ҳосилининг 20—30 проценти машина блан терилади. Шунинг учун пахтачилик ходимлари олдига пахта далаларини ҳосилни машина блан териш талабларига жавоб берадиган қилиб олдиндан тайёрлаш вазифаси қўйилади.

1948—1949 йиллардаги тажриба пахта териш машиналарининг иш унуми ва сифати пахта далаларининг ҳосилни машина блан теришга яхши тайёрланишига боғлиқ эканлигини кўрсатди. Пахта далалари яхши тайёрланган ерларда машиналар унумли ишлади ва терим сифати ҳам яхши бўлди. Масалан, механик-ҳайдовчи Зиёвиддин Юсуфалиев Янгийўл районидаги «Авангард» колхозида яхши тайёрланган ерларда СХМ—48 машинаси блан ҳар кун нормадаги 1, 2 гектар ўрнига 2—3 гектар ердаги пахтани терди.

1949 йилдаги тажриба яхши тайёрланган ерларда машина ғўзалардаги пахтанинг 81 процентини териб олганлигини, терим вақтида тўкилган пахталар 5 процентгача камайганлигини кўрсатди. Далалар яхши тайёрланмаган колхозларда эса машиналарнинг иш унуми жуда камайди, ерга тўкилган пахта миқдори кўпайди.

Бирқанча районларда пахтачилик бўлимлари, МТС, колхоз ва совхозларнинг раҳбар ходимлари ҳамда агрономлари пахта далаларини машина блан теришга тайёрлашда ўтган йилларда анчагина тажриба ортдирдилар. Бу йил пахтани машина блан теришга далаларни тайёрлаш кўкламдан бошланди. Илғор колхоз ва совхозларда машина блан териладиган далалар чигит экишдан илгари ёки чигит экиш тамом бўлиши блан дарҳол белгиланди. Бу далаларда ғўзани парвариш қилиш юзасидан бўлган ҳамма ишлар пахтани машина блан теришга мослаштириб олиб борилди. Машина блан териладиган далалар шу кунгача белгиланмаган колхозларда эса, бундай далаларни дарҳол белгилаб, уларни пахта ҳосилини машина блан теришга пухта тайёрлаш керак.

Пахтани машина блан териш учун далалар қандай тайёрланади? Машина блан териш учун, даставвал, юқори ҳосилли, гектаридан 20—25 центнер ва ундан ҳам кўпроқ ҳосил берадиган, камида 3—4 гектар бўлган катта, яхлит далалар ажратилиши керак. Машина блан териладиган пахта майдонлари тўғри бўлиши, узунлиги камида 200 метр бўлиши мувофиқ. Машина блан териш учун чигит трактор сеялкаси блан экилган, ғўза қаторлари тўғри бўлган участкалар ажратилади.

Ғўза туплари қалинлиги ва қатордаги ғўзаларнинг қандай жойлашганлиги иш сифатига анча та'сир қилади. Ғўза туплари қалинлиги нормал бўлиши ва ғўзаларнинг қаторларда текис бўлиши жуда муҳимдир. Ғўза тупларининг қалинлиги текис бўлмаса, уя оралари ва уялардаги ғўза туплари миқдори хил-ма-хил бўлса, машина бир ме'ёрда ишлайолмайди, терим проценти камаяди.

СоюзНИХИ Марказий механизация станциясининг тажрибаси шуни кўрсатдики, ғўза тупларининг қалинлиги гектарига 80—90 минг туп бўлганда уя оралиғи 30 сантиметр, ҳар уяда 2 тупдан; ғўза туплари қалинлиги гектарига 100—120 минг туп бўлганда уя оралиғи 25 сантиметр, ҳар уяда 2 тупдан, ғўза туплари қалинлиги гектарига 120—140 минг туп бўлганда уя оралиғи 20 сантиметр, ҳар уяда 2 тупдан ғўза бўлса, машина яхши ишлайди.

Бу йил бирқанча колхоз ва совхозларда ҳосилни ошириш мақсадида кўп гина ерда орасини яқин қилиб ҳар уяда бир тупдан ғўза қолдирилди. Пахта териш машиналари бундай далаларда ҳам яхши ишласа керак.

Пахтани машина блан териш тажрибаси ғўзаларнинг энгашиб қолиши терим машиналаридан кўп фойдаланишга тўсқинлик қилаётганлигини кўрсатди. Ғўзалари 10—15 процент энгашиб қолган ерларда машинани ишлатиб бўлмайди.

Ғўза нима учун энгашиб қолади? Тажриба бунинг бирканча сабаблари борлигини кўрсатди. Даставвал, етарли миқдорда фосфор ўғитлар берилмай керагидан ортиқ азот ўғитлари солинса, озиқлантириш кеч ўтказилса, ўсиш даврида ва айниқса сўнгги даврда нотўғри суғорилса, жуда ҳам эрта чеканка қилинса, ғўзалар энгашиб қолади.

Машина блан териладиган ерларда ғўзаларнинг энгашиб қолишига йўл қўймаслик учун азотли ўғитлар июль ойининг биринчи ярмида солиниб бўлиши ва 30 июльдан кейин азотли ўғитларни солишга мутлақо йўл қўйилмаслиги, ғўза зарур миқдорда суғорилиши, ер нам ва юмшоқ ҳолда тутилиши, ғўзани чеканка қилиш 20 июльда бошланиб, 10 августгача тамомланиши керак.

Ернинг сатҳи ҳам машиналарнинг ишига ва терим сифатига та'сир қилади. Ер ўнқир-чўнқир, кесак кўчган бўлса, эгатлар нотўғри олинса, ўқариқлар яхши текисланмаса, машина яхши ишлайолмайди. Машиналарнинг яхши ишлашини та'минлаш учун суғоргандан кейин ер етилиши блан ғўза қатор оралари дарҳол культивация қилиниши ва кетман блан чопилиши, эгатларни сув ювиб кетишига йўл қўйилмаслиги, пахта терими олдидан ўқ ариқлар ва машина буриладиган ерлар текисланиши, машина пахта далаларига борадиган йўл ва кўприклар тузатилиши керак.

Шуни унутмаслик керакки, пахта далаларидаги ёввойи ўтлар ҳосилга зарар етказиш блан бирга, пахта териш машиналарининг ишига ҳам зиён келтиради. Шу сабабдан ёввойи ўтларга қарши тинмай кураш олиб бориш, пахта терими олдидан пахтаси машина блан териладиган ҳамма ерларни ёввойи ўтлардан тозалаш керак.

Ниҳоят, пахтани машина блан теришга далаларни тайёрлашнинг асосий талабларидан бири — ғўзаларнинг баргини сун'ий йўл блан тўкишдир. Бу тадбир пахтанинг тез етилиб, ялпи очилишини та'минлайди. Ғўзаларнинг баргини тўкиш учун аэропландан ва ОДН деган махсус машиналар блан цианамид кальций чангланади. Ғўза баргларини тўкишга ҳозирдан тайёргарлик кўрабошлаш керак.

Маҳаллий партия ва совет ташкилотлари, қишлоқ хўжалик органлари ва Пахтачилик министрлиги ходимлари пахтани машина блан теришга тайёргарлик масалаларига алоҳида э'тибор беришлари керак.

Г. ДЕМАКОВ.
СоюзНИХИ илмий ходими.

Райондаги намунали мактаб

Бизни баланд қад кўтарган ва янги капитал ремонтдан чиққан мактаб биноси олдида мактаб директори ўртоқ Муҳаррам Ғафурова кутиб олди. Мактаб биносининг уст кўринишидан унинг анчагина дуруст ремонт қилингани кўзга ташланади.

Биз мактаб биноси ичига кириб нафис ремонт қилинган биринчи қаватни кўздан кечирдик-да, сўнгра иккинчи қаватга кўтарилдик. Мактабнинг бутун дераза рамлари ва эшиклари нафис мойланганини, деворларига сифатли бўёқ блан жило берилганлигини кўрдик. Синфлардаги ремонтдан сифатли чиққан парта ва доскалар ўз ўқувчиларини интизорлик блан кутади...

Директор ўртоқ Ғафурова мактабини район бўйича биринчи бўлиб ремонтдан чиқарганлигини ва район раҳбар ташкилотлари бу мактабнинг ремонтини сифатли деб топганликларини айтиб берди. У, келгуси янги ўқув йилида мактаб биносини яхши ва озода сақлаб, бу йил қилинган ремонтни икки йилга етказишга, кейинги ўқув йилида эса қилиниши лозим бўлган ремонтнинг пулига мактабга турли жиҳозлар сотиб олишга, физика ва химия кабинетларини бойитишга қарор қилганини айтди.

Мактаб учун қишки ўтин-кўмир ҳам аллақачон жамғариб қўйилган. Ҳозир мактабда янги ўқув йилига қизғин тайёргарлик олиб борилмоқда. Кузги имтиҳонга қолдирилган ўқувчиларга ўқитувчилар консультация бермоқдалар. Янги ўқув йилига қабул ва ўқувчиларни қайтадан рўйхатга олиш аллақачон бошлаб юборилган. Ҳозир 500 га яқин ўқувчи рўйхатга олинган.

Тошкент шаҳар, Сталин районидаги Учқун номли 95-нчи қизлар ўрта мактабида янги ўқув йилига ана шундай қизғин тайёргарлик олиб борилмоқда.

Ш. ШОДИЕВ.

ТИНЧЛИК ЕНГАЖАК

Бутун дун'ё миқ'ёсида бошланиб кетган тинчлик ҳаракати ўз атрофига миллион-миллион кишиларни жиплаштириб, кудратли кучга айланиб бормоқда. Дун'ёдаги озодлик истовчи соф виждонли кишилар, юз миллионларча ақлий ва жисмоний меҳнат аҳллари ўз ирқи, миллати, диний э'тиқоди ва сиёсий маслагига қарамай, тинчлик байроғи остида бирлашдилар. Улар ўзлари учун мақбул бўлган, ўз манфаатларига мос келадиган тинчлик сиёсатини ҳимоя қилмоқдалар ва уни қўллаб-қувватламоқдалар.

Икки лагерь ва икки сиёсат. Икки хил дун'ёқараш.

Бир томонда—Совет Иттифоқи бошчилик қилаётган социализм лагери ва унинг барча халқлар манфаатига мос келадиган тинчлик сиёсати. Иккинчи томонда — Америка Қўшма Штатлари бошчилик қилаётган империализм лагери ва унинг тажовузкорлигидан иборат бўлган уруш сиёсати. Ким ва нима енгади? Урушми ёки тинчликми? Адолатми ёки жаҳолатми? Миллион-миллион соф виждонли, озодлик истовчи халқларни ўз атрофига бирлаштирган ва улар томонидан қўллаб-қувватланаётган, ташкилий жиҳатдан тобора мустаҳкамланиб бораётган тинчликнинг таянчи—социализм лагерими, ёки урушдан манфаатдор бўлган, миллионларнинг ла'натига дучор бўлаётган, уруш оловини ёқишга ҳаракат қилаётган, бир тўда монополистлар бош бўлган империализм лагерими?

Масала ана шу тарзда туради.

Ҳозир бутун дун'ёдаги халқлар шу икки сиёсат доирасидаги курашда, ўзларига мақбул бўлган сиёсатни—тинчлик сиёсатини танлаб олмоқдалар. Бу икки сиёсат дун'ё миқ'ёсида бир-бирига муросасиз қарама-қаршидир.

Тинчлик сиёсати ўзининг халқчиллиги ва ҳаққонийлиги блан дун'ёдаги барча халқларнинг онгига, юрагига шундай тез сингиб бормоқдаки, уни ҳечқандай куч тўхтатаолмаётир. Чунки бу сиёсат халқлар хоҳишига мос келадиган, уларнинг орзу-истакларини тўлиқ ифода этадиган сиёсат бўлганлиги учун ҳам уни барча халқлар қўллаб-қувватламоқдалар.

Уруш сиёсати халқларнинг хоҳишига бутунлай қарама-қарши бўлган, халқларни жаҳолатга, ҳуқуқсизликка ва қашшоқликка маҳкум этадиган сиёсат бўлганлиги учун ҳам қақшатғич зарбага учрамоқда. Уруш сиёсати энг тескаричи сиёсатдир. У — ўлиб бораётган империализмнинг сиёсати. Империализм ўзини ҳалокатдан сақлаб қолиш учун ана шундай сиёсатни олиб бормоқда.

Ўртоқ Сталин ўзининг «Диалектик ва тарихий материализм» деган машҳур китобида бундай деб ёзган эди: «Ижтимоий идеялар ва назариялар ҳархил бўлади. Ўз даврини яшаб бўлган ва жамиятнинг ўлаётган кучларининг манфаатларига хизмат қиладиган эски идеялар ва назариялар бор. Уларнинг хусусияти шуки, улар жамиятнинг ривожланишига, жамиятнинг олға томон ҳаракат қилишига тўсқинлик қилади». («ВКП(б) тарихи қисқа курси». Ўздавнашр, 1949 йил, 146 бет).

Ана шундай эски, тескаричи назария, сиёсат ҳозирги америка империалистлари бошчилик қилаётган империализм лагери олиб бораётган уруш сиёсатидир.

Бу сиёсат жамиятнинг олға қараб ривожланишини секинлаштиради, гуллаб-яшнаётган шаҳар ва қишлоқларни ҳаробазор қилади, инсониятнинг порлоқ истиқболини бўғиб қўяди, кишиларни жаҳолатга, қашшоқликка маҳкум этади. Бу сиёсат миллионлаб болаларни етим қилиб қўяди, оналарни ўз фарзандларидан ажратади. Турмуш, тажриба буни яққол исбот этди.

Гитлер ҳокимият тепасига чиқиб олиб, ана шундай тескаричи сиёсатни олиб борган эди. Оқибати нима блан тамом бўлгани бутун дун'ёга ма'лум. Эндиликда америка империализми ҳам ана шундай сиёсатни олиб бормоқда. Оқибати нима блан тамомланишини тарих фактлари аллақачонлар исбот этиб берган. Гитлер Германиясининг тақдири қандай бўлган бўлса, америка империализмининг тақдири ҳам шундай бўлади, балки ундан ҳам баттарроқ бўлади. «Агар империалистлар учинчи жаҳон урушини чиқарар эканлар, бу уруш энди капиталистик давлатларни эмас, балки бутун дун'ё капиталини гўрга тиқади. Бунга ҳечқандай шак шубҳа йўқ» (Маленков).

Ма'лумки, «жамият илғор кучларининг манфаатларига хизмат қиладиган янги, илғор идеялар ва назариялар бор. Уларнинг аҳамияти шундан иборатки, улар жамиятнинг ривожланишини, жамиятнинг олға томон ҳаракат қилишини осонлаштирадилар».

Бундай илғор назария ва сиёсат Совет Иттифоқи бошчилик қилаётган социализм лагерининг тинчлик сиёсати ва назариясидир. Совет ҳукумати ва большевиклар партиясининг олиб бораётган тинчлик сиёсати барча халқларнинг тинч ва фаровон ҳаёт кечиришига, жамиятнинг олға томон ривожланишига қаратилган бирдан-бир тўғри сиёсатдир.

Тинчлик ва уруш сиёсати бир-бири блан ҳеч вақт келишаолмайди. Чунки тинчлик сиёсати тўғри, уруш сиёсати эса нотўғри сиёсатдир. Шунинг учун бу икки сиёсат ўртасидаги кураш албатта биттасининг — уруш сиёсатининг ҳалокатга учраши блан тугалланиши мумкин.

Икки лагерь, икки сиёсат ўртасида: адолат блан жаҳолат, ҳаёт блан ўлим, тинчлик блан уруш ўртасида кураш бормоқда. Дун'ёдаги барча халқлар тинчлик тарафдоридир. Чунки улар уруш сиёсати барча халқлар бошига оғир кунлар солишини, уларни қашшоқлаштиришини яхши тушуниб олдилар. Уруш уларни меҳрибон ўғилларидан, оталаридан ажратишини, шаҳар ва қишлоқларни вайрон қилишини яхши биладилар. Улар тинчлик сиёсати бирдан-бир тўғри сиёсат эканлигини амалда тушуниб олдилар.

Ҳозирги дун'ё миқ'ёсида бу икки лагерьнинг олиб бораётган сиёсатини бутун халқ кузатиб турипти. Бўлаётган воқиалар ва мавжуд фактлар тинчлик сиёсатининг бирдан-бир тўғрилигини, афзаллигини яққол исбот этмоқда.

Америка империалистлари атом қуролини уруш мақсадларига ишлатиш, бошқа халқларни асоратга солиш тўғрисида хаёл сураётган бир вақтда, Совет Иттифоқида атом қуролини тақиқлаш, уруш оловини ёқувчиларга қарши бўлган тинчлик ҳаракати кучайиб бормоқда.

Трумэн «Оқ уйда» туриб, тажовузкорлик, бошқа мамлакатларни талаш тўғрисида фикр юритаётган бир вақтда, Сталин, Москвада, Кремльда социалистик Ватанни юксалтириш, уни коммунизм томон олиб бориш, инсониятнинг бахт-саодати учун хизмат қилиш тўғрисида, тинчлик тўғрисида фикр юритмоқда, ҳатто тилшунослик ҳақида мулоҳазалар олиб бормоқда.

Шунинг учун ҳам дун'ёдаги барча халқлар тинчликнинг буюк посбонини—улуғ Сталинни чексиз муҳаббат блан севадилар. Улуғ Сталин 70 ёшга тўлган кун муносабати блан келган сон-саноқсиз табриклар дун'ёдаги тараққийпарвар халқларнинг улуғ Сталинга бўлган чексиз садоқатини яққол ифодаладп.

Америка шаҳарларининг кўчаларида ўз меҳрибон болаларини сотиш ва шунинг эвазига бироз бўлса ҳам ўз тирикчилигини ўтказмоқчи бўлиб ўтирган онани, Совет Иттифоқидаги ўн бола тарбиялаб «Қаҳрамон она» деган фахрли унвонни олишга муяссар бўлган ва халқимизнинг иззат-ҳурматига сазовор бўлган ҳурматли оналар блан таққослаб кўринг! Капитализм дун'ёси меҳнаткашлар бошига келтирган фожиа шундайдир. Бундан ҳам ортиқ разиллик бўлиши мумкинми?!

Америка империалистлари океаннинг нариги томонида туриб ўзларидан бирнеча юз минглаб километр узоқликда бўлган Қуриянинг ички ишларига нима учун аралашадилар? «Бир балоси бўлмаса, шудгарда қуйруқ на қилур» деган мақолимиз бор. Америка империалистлари бирор фойдали томони бўлмаган тақдирда, Қурия ишларига аралашармидилар... Жаноблар текин бойликка, олтинга, долларга ишқибозлар. Бунга шак-шубҳа бўлиши мумкин эмас. Улар Қурияда ўзаро қирғинчилик уруши бошлашни ният қилиб, Қурияни Америка Қўшма Штатларининг мустамлакасига, хомаш'ё етказиб берадиган базасига айлантирмоқчи бўладилар. Уларнинг планлари шундай. Аммо бу планлар албатта барбод бўлиши шак-шубҳасиздир.

Америка империалистлари ўз қабиҳ ниятларини амалга ошириш мақсадида, ҳечнарсадан тап тортмаётирлар. Улар шундай пасткашликларни қилишда ҳали атом бомбаси, ҳали коларадо қўнғизлари, ҳали «водород бомбаси», ҳали ҳар турли касалликлар тарқатадиган бургалар, каламушлар ва ҳоказолардан шармандаларча фойдаланмоқдалар. Бундан ҳам ортиқ пасткашлик, разиллик бўлиши мумкинми?

Улар бойлик, доллар тўплаш пайида неча миллион гуноҳсиз кишининг қонини тўкмоқдалар, озод қурия халқининг бошига кулфатлар солмоқдалар. Шуниси ажабланарлики, бу ишлар — қон тўкишлар, пасткашликлар ҳаммаси фақат бир тўда корчалонлар, монополистлар манфаати учун қилинаётир, холос.

Ажабо, мана шу бир тўда монополистлар деб, бутун дун'ё халқи уруш гирдобига тортилсинми?! Йўқ, бу асло бўлиши мумкин эмас! Қудратли тинчлик ҳаракати бунга йўл қўймайди. Барча мамлакатлардаги оддий кишилар тинчлик учун курашмоқдалар.

Томчилардан денгизлар ҳосил бўлади. Ҳарбир оддий кишининг тинчлик учун қўйган имзоси, унинг тинчликка бўлган иродаси қўшилиб, шундай қудратли кучни ташкил қиладики, бу қудрат денгизининг тўлқинлари миллион-миллион атомларни ҳам ғарқ қилиб юборади. «Халқ сўзи—денгиз тўлқини» деган мақол бор.

Ҳозир дун'ёдаги барча халқлар тинчлик учун бир жон-бир тан бўлиб кураш олиб бормоқдалар. Улар ўзларининг бекордан-бекорга уруш гирдобига тортмоқчи бўлаётганларга нафрат кўзи блан қарамоқдалар. Қудратли халқ тўлқини урушга ғов бўлиб турипти. Халқ ўзининг порлоқ истиқболига чанг солмоқчи бўлганларни албатта жазолайди. Капитализмнинг тақдирини ҳам халқ ўзи ҳал этади. Урушнинг, тинчликнинг тақдири ҳам халқлар қўлидадир.

Жаноб империалистлар. Уолл-стрит корчалонлари! Сизнинг тақдирингиз ҳам халқ қўлида, сизни нима қилса, халқ қилади. Нюрнберг, Токиода бўлган судлар эсингиздан чиқдими? Ундаги халқ ҳукмини эшитмаганмидингиз? Дун'ёдаги барча халқлар бошига кулфат солган ёвузлар қандай жазо олганликлари эсингиздами?

Бир вақтлар Гитлер ҳам қутириб, худди сизлардек ҳаракат қилган эди. У ҳам, худди сиз каби, дун'ёга ҳокимлик қилмоқчи бўлган эди. Оқибати нима блан тамом бўлганини шарҳлаб ўтиришнинг ҳожати йўқ.

Шуни унутмаслик керакки, халқ ҳукми—тарих ҳукмидир. Халқнинг чиқарган ҳукми тарих саҳифаларида абадий қолажак. Сизнинг қилаётган бу жиноятларингиз тарихда ўчмас қора доғ бўлиб қолади, ҳозирги ва келгусидаги авлодлар сизнинг бу мудҳиш қилмишларингизга ла'натлар ўқийди.

«Европада коммунизм шарпаси оралаб юрибди». Бу сўз сизга таниш бўлса керак. Коммунизм шарпаси оралабгина юрган давр энди ўтиб кетди, эндиликда коммунизм кундалик ҳаётнинг амалий масалаларидан бири бўлиб қолди. Тинчлик келгусидаги порлоқ истиқболимизни та'мин этади. Тинчлик учун кураш социализм ва демократия учун кураш блан бевосита боғлиқдир. Доҳиларимиз Ленин ва Сталин бизга, фақат социализмгина халқларни империалистик уруш даҳшатларидан халос қилади, деб та'лим берадилар. «Социализмсиз инсоният урушлардан, очликдан, яна миллион-миллион кишиларнинг ҳалок бўлишидан қутила олмайди». (Ленин, Асарлар, 24 том, 18 бет).

Шунинг учун дун'ёдаги барча халқлар ўз байроқларига «Тинчлик учун!», «Демократия учун!», «Социализм учун!» деб ёзиб қўйиб, империалистларга қарши, урушга қарши тинмай кураш олиб бормоқдалар.

Большевиклар партияси ва Совет ҳукуматининг олиб бораётган доно ва ҳаққоний сиёсати бутун дун'ёдаги соф виждонли кишилар эрки ва иродасини ифода этадиган тинчлик сиёсатидир. Тинчлик урушни енгади. Тинчлик коммунизм ғалабасини та'мин этади. Инсониятнинг келгусидаги бахт-саодати ҳам узоқ давом этадиган, мустаҳкам тинчликка боғлиқдир.

М. ҚОРИЕВ.

И. В. Сталиннинг Неру мурожаатига берган жавоби тўғрисида чет эл буржуа матбуотида баён қилинган фикрлар

Чет эл телеграммаларига обзор

Чет эл буржуа матбуоти, хусусан америка буржуа матбуоти Ҳиндистон бош министри Неруининг И. В. Сталинга юборган мурожаати ва И. В. Сталиннинг берган жавобини асабийлашиб ва ғазабланиб қарши олди. Неру ўз мурожаатида Қуриядаги низо'нинг кучайиб кетишига йўл қўймаслик ва Хавфсизлик Советидаги ҳозирги тангликни бартараф қилиш ва тинчлик йўли блан бу низо'ни ҳал этишни таклиф этади. И. В. Сталиннинг жавоби тинчликка қаратилган ана шу ташаббусни ма'қуллайди.

Америка Қўшма Штатларидаги агрессив ҳукмрон доираларнинг сиёсий йўлини акс эттирувчи америка тескаричи газеталарининг кўпчилиги, шунингдек Америка Қўшма Штатларига кўр-кўрона эргашиб бораётган бошқа капиталистик мамлакатлардаги газеталарнинг бир қисми ўртоқ Сталиннинг Неру мурожаатига берган жавобини душманлик руҳида шарҳламоқдалар. Тескаричи бирқанча газеталар ўртоқ Сталиннинг Қурия масаласини Хавфсизлик Советида ва албатта беш улуғ давлат вакилларининг, шу жумладан Хитой халқ хукумати вакилининг иштирокида тинч йўл блан ҳал этиш ақлга мувофиқ эканлиги тўғрисидаги равшан баёнотига қарши ҳечқандай асосли э'тироф келтираолмай, масалани тинч йўл блан ҳал этиш юзасидан И. В. Сталиннинг жавобида таклиф этилган тадбирларни обрўсизлантириш учун Қуриядаги низо'нинг ҳақиқий сабабларини бузиб, ҳар-хил уйдирмаларни ўйлаб чиқармоқдалар.

Америкада чиқадиган «Вашингтон пост» газетасида баён қилинган фикрлар бу жиҳатдан характерлидир. Бу газета редакция томонидан берилган мақоласида, И. В. Сталиннинг Неру мурожаатига берган жавоби «Жанубий Қуриядаги агрессияни тўхтатиш учун Сталиннинг ўз та'сиридан фойдаланаётганлигини» кўрсатади, деб э'тироф қилади. Брок шунинг кетидан газета Совет Иттифоқининг тутган йўлига ишончсизлик туғдиришга уринади. Газета Қурия масаласи Хавфсизлик Советида ҳал этилиши мумкинлиги ва лозимлигига қўшилгани ҳолда, «бу гапдан Хавфсизлик Совети Россия Қуриядаги урушни тўхтатиш тарафдори бўлиб чиқди деб русларнинг коммунистик Хитойни Хавфсизлик Советида қатнаштириш тўғрисидаги талабларини қондириши лозим деган ма'но келиб чиқмайди» деб ёзади.

Лейбористларнинг «Дейли геральд» газетаси далиллар қидириб топиш блан бош қотирмай, Хавфсизлик Советида Хитой вакилини қатнаштириш масаласининг «Қурия масаласига дахли йўқ» дейди. Лейбористлар газетасининг фикрини консерваторларнинг «Йоркшир пост» газетаси ҳам такрорлайди. Бу газета «Хавфсизлик Совети составининг ўзгартирилиши (я'ни бу органни Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Уставига мувофиқ қонуний составда тиклаш. — **Редакция эскартиши**) гарчи мақсадга мувофиқ бўлса ҳам, унинг Қурия масаласига ҳечқандай алоқаси йўқ» деб да'во қилади. «Таймс» газетаси ҳам худди шу руҳда ёзади. Бу газета Қурия масаласининг Хавфсизлик Советида тинч йўл блан ҳал этилишини «сохта бир иш» деб сурбетларча э'лон қилиб, бу ҳақдаги таклиф рад этилиши лозим, чунки бу таклиф «Америка Қўшма Штатларининг ва бутун Осиёда унинг томонида турган мамлакатларнинг мавқиига зарар етказади» деб вайсайди.

Маш'ум Юэр юқорида номлари айтилган газеталардан қолишмай радио орқали айтган фикрларида Қурия масаласини тинч йўл блан ҳал этишга ҳам, Хитой халқ республикасининг вакилини Хавфсизлик Советида қатнаштириш масаласини ҳал этишга ҳам қарши туради.

Бирқанча буржуа газеталарида баён қилинган фикрлар тескаричилар матбуотининг Қурия масаласини Хавфсизлик Советида уставда кўрсатилган составда тинч йўл блан ҳал этиш тўғрисидаги таклифга нима учун қарши чиқаётганликларини очиб беради. Масалан, «Манчестер гардиан» газетаси, Совет Иттифоқи «Қўшма Штатларга коммунистик Хитойни Хавфсизлик Советида қатнаштириш масаласида ўз сиёсатини қайтадан кўриб чиқишни таклиф этиш блангина қолмай, шундай бир аҳволни ҳам вужудга келтиришни таклиф этадики, бунинг натижасида, Советнинг ҳар-бир мажлисида Америка Қўшма Штатлари амалга ошираётган резолюциялар америкалиларнинг Қуриядаги ҳаракатлари қонуний ҳаракат эканлигига шубҳа туғдиради» деб шу тўғрида ташвишланганлигини билдиради. Американинг агрессив сиёсати манфаатларини ҳимоя қилучи инглиз газетаси шундай бир тартибни қувватлайдики, бунинг натижасида Хавфсизлик Совети ўзида Совет Иттифоқи ва Хитой халқ республикаси вакиллари иштирок қилмаган тақдирда Америка Қўшма Штатлари ихтиёрида итоатли бир қурол ролини бажаради ва америкалилар таклиф этган ўз резолюциялари блан Америка Қўшма Штатлари ҳукуматига Қурия халқ-демократик республикасига қарши олиб бораётган агрессив ҳаракатларини Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг байроғи остида ниқоблашга имкон беради.

Норвегияда чиқадиган «Моргенпостен» газетаси очиқдан-очиқ, Совет Иттифоқининг «Бирлашган Миллатлар Ташкилотида Чан Кай-ши вакили ўрнига коммунистик Хитой вакилини тайинлаш» ҳақидаги таклифи (ма'лумки, бу таклиф Хавфсизлик Советининг ишларини Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Устави асосида тиклаш шартидир) Неру мурожаатига И. В. Сталин томонидан берилган жавобда баён қилинган таклифларга Америка Қўшма Штатларининг қандай муносабатда бўлишини олдиндан белгилаб беради, деб ёзади. «Шунинг натижасида,— деб ёзади газета,—Американинг тутган йўли равшан бўлиб қолди ва Неруининг ҳаракатлари барбод бўлди деб ҳисоблаш мумкин».

Демак, газеталарнинг Америка Қўшма Штатларидаги ҳукмрон доиралар ва Қўшма Штатларга кўр-кўрона эргашиб бораётган мамлакатлар ҳукуматларининг фикрини акс эттирувчи мақолалари Қўшма Штатлар Хавфсизлик Советининг ўз ишларини Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Устави асосида тиклашини истамаётганлигини ва Қурия масаласининг Хавфсизлик Советида унинг қонуний составида ҳал этилишидан қўрқаётганлигини кўрсатади.

Франс Пресс агентлигининг обзорчиси Окутюрье Америка Қўшма Штатларининг чин ниятларини билдириб қўйди. Бу обзорчи, америкалилар Қурия масаласини ҳал этиш учун «реал шароит» вужудга келтириш ниятидадир, деб ёзади. Окутюрьенинг айтишича, бу «реал шароит»лар нимадан иборат? Бу «шароитлар» шундан иборатки, Трумэн конгрессга мактублар блан мурожаат қилади ва бу мактубларда «ўз вазифасини охиригача бажариш учун доллар блан бериладиган махсус маблағларни одамларни ва саноат ишлабчиқаришини оширишни сўрайди».

Демак, француз обзорчисининг э'тироф қилишича, Америка Қўшма Штатлари Қурия масаласини ҳал этишга эмас, балки Қурияга қарши ўз агрессиясини давом эттиришга интилмоқда. Америкадаги ҳукмрон доиралар Хавфсизлик Советини қонуний составда тиклашни эмас, балки Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг ана шу энг муҳим органини, шунингдек бутун Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг ўзини ҳам йўқотиб юборишни кўзда тутадилар. Улар Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ўрнига Америка Қўшма Штатларининг агрессив ташқи сиёсатини амалга оширишда унинг қўлида қурол бўладиган ташкилот тузмоқчи бўладилар. Инглиз консерваторларининг газетаси «Дейли экспресс» Америка ҳукмдорларининг ана шу ниятларини дангал очиб берди. Бу газета Неруниг мурожаати ва И. В. Сталиннинг бу мурожаатга берган жавоби муносабати блан Бирлашган Миллатлар Ташкилотини ҳақорат қилади ва бу ташкилотни «халқаро миқ'ёсдаги ғов» деб атаб, халқаро тинчлик ва осойишталикни ҳимоя қилиши лозим бўлган бу халқаро ташкилотни ер юзидан супуриб ташлашни ошкора суратда талаб этади. Шу муносабат блан кейинги вақтларда Америкадаги тескаричилар матбуотининг бирқанча органлари Гуверниг Бирлашган Миллатлар Ташкилотини «қайтадан тузиш» ҳақида таклиф этган планини ма'қуллаётганликларини эсга тушириб ўтиш ўринлидир. Гуверниг бу плани Бирлашган Миллатлар Ташкилотини тугатишни ва Америка Қўшма Штатларидаги агрессив доиралар раҳбарлиги остида давлатлар иттифоқи шаклида янги ташкилот тузишни кўзда тутади.

Бошқа мамлакатлардаги бирқанча реакцион газеталар Американинг планларига тамомила мувофиқ суратда, Ҳиндистон бош министри Неруниг масалани тинчлик йўли блан ҳал этишни талаб этган ва И. В. Сталиннинг жавобида ма'қулланган ташаббусидан қаттиқ норози эканликларини билдирадилар. Масалан, Италияда ҳукмрон доираларга яқин турган ба'зи газеталар Вашингтондан олинган хабарларида Америка Қўшма Штатларидаги раҳбар доираларнинг Неру ташаббусидан дарғазаб бўлганликларини тасвирлайдилар. «Мессад жеро» газетасининг Вашингтон мухбири ўз хабарида, Америка Қўшма Штатларидаги раҳбар доиралар Неру Америка Қўшма Штатларини қийин аҳволга солиб қўйди, деб Неруни айблашгача бориб етдилар, чунки Америка Қўшма Штатлари музокаралар тўғрисидаги таклифни рад этаолмайди, агар бу таклифни рад этадиган бўлса, Америка Қўшма Штатларини тинчликнинг душманлари деб аташлари мумкин, деб ёзади.

Англияда чиқадиган «Ивнинг стандард» газетаси ҳам И. В. Сталиннинг жавобида айтилган таклифларнинг америка ҳукумати томонидан рад этилиши орқасида юз берадиган оқибатлардан ташвишланади. Газета америка империалистларининг Бирлашган Миллатлар Ташкилоти зиммасига қўйган маш'ум роли ҳаммага аён бўлиб қолади деб хавфсирайди. Газета бундай деб ёзади: «Америкалилар мағлубиятга учраган ва шармандаси чиққан Чан Кай-ши идора усули бутун Хитой номидан иш кўрсин деб қаттиқ талаб этдилар. Чан Кай-ши Формозада ўз мавқиини америка ҳарбий-денгиз флоти ёрдами блангина сақлаб қолиши мумкин. Америкалиларнинг юқорида айтилган талаблари орқасидагина Бирлашган Миллатлар Ташкилоти кенг миқ'ёсда курашга жалб этилди деган тасаввур пайдо бўлади». Сўнгра газета «русларнинг таклифини қабул қилиш керак» деган хулосага келади. Газета бу таклиф «Қурияда тинчлик барпо этади ва бу низо'нинг бошқа мамлакатларга ёйилишига имкон бермайди» деб э'тироф қилишга мажбур бўлди. Францияда ҳукуматга яқин турган «Монд» газетаси ҳам худди шундай фикрни айтишга мажбур бўлди. Газета бундай деб ёзади: «Фурсат кутиб турмайди. Ҳарбий вазият қандай бўлишидан қат'и назар, Қурия масаласи муқаррар Хавфсизлик Совети олдига қўйилади. Хавфсизлик Совети ўзининг воситачилик ролини бажаради. Аммо Хавфсизлик Советининг ишларида унинг ҳамма а'золари қатнашган тақдирдагина, я'ни Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Уставида кўрсатилган беш доимий а'зо қатнашган тақдирдагина Хавфсизлик Совети шу ролини адо этаолади».

Нью-Йоркда чиқадиган ва Америка Қўшма Штатлари ҳукуматини танқид қилаётган «Дейли компас» газетаси Неруниг мурожаатига И. В. Сталин томонидан берилган жавобдаги таклифларни қабул қилиш кераклигини қувватлайди. Газетанинг муҳаррири Тэкри томонидан ёзилган мақолада бундай дейилади: Вашингтон масалани тинч йўл блан ҳал этиш тўғрисидаги таклифни рад этадиган бўлса, бу ҳол Қўшма Штатларга «низо'ларни уруш йўли блан бартараф қилишга уринучи мамлакат» деб қараб, унга ла'нат ўқилишига сабаб бўлади... Агар биз, — деб давом этади автор, — Қуриядаги урушни тўхтатишни астойдил истар эканмиз, кенг миқ'ёсда одамларни қириш блан таҳдид қиладиган жаҳон урушининг олдини олишни истар эканмиз, агар биз Бирлашган Миллатлар Ташкилоти орқали халқаро ҳуқуқ ўрнатишда бирор муваффақиятга эришишни истар эканмиз, биз шу тўғрида музокара олиб боришимиз керак. Совет Иттифоқининг Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ишларида тўла иштирок қилиши коммунистик Хитойни танишни талаб этади, албатта».

Англия парламентининг а'зоси лейборист С. О. Дэвиснинг 18 июльда э'лон қилинган баёнотида Қурия масаласини тинч йўл блан ҳал этиш ҳақида айтилган соғлом фикр кипининг э'тиборини ўзига жалб этади.

«Сталиннинг Неруга берган жавоби, — дейилади Дэвиснинг баёнотида, — Қурия фожиаси ҳақидаги ҳамма оқилона гапларни яшириб турган сассиқ туман орқали ўтиб келган соф ҳавонинг хушбўй оқимига ўхшайди. Сталин нимани таклиф этади? Унинг таклифи равшандир:

Хитойнинг халқ ҳукумати 400 миллион хитойлар томонидан қабул қилинган ҳукуматдир. Бу ҳукумат Бирлашган Миллатлар Ташкилотига қабул қилиниши ва Хавфсизлик Советида унинг ўз вакили бўлиши керак. Тамомила шармандаси чиққан Чан Кай-ши ҳукумати Хитой халқ республикаси ҳукумати блан алмаштирилиши лозим.

Қурия халқи мамлакатни бирлаштириш ва ўз мамлакатини ўзи идора қилиш ҳуқуқи юзасидан ўз фикрини айтаолиши учун унинг вакилини Хавфсизлик Советига чақириш керак. Кейинги таклифга келганда, афсуски, Хавфсизлик Совети Америка Қўшма Штатларининг ҳарбий интервенциясидан аввал Қурия халқига шундай таклиф блан мурожаат қилмади. Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Устави шундай имкониятни кўзда тутади.

Мен қат'ий суратда шуни айтаманки, ҳукуматларнинг бирортаси ҳам Сталин очиб берган ана шу буюк имкониятни рад этиш учун андаккина бўлса ҳам асосга эга бўлаолмайди. Бундан бошқа йўл учинчи жаҳон атом урушида маданиятимизнинг барбод бўлажагидан дарак беради, холос».

Голландияда чиқадиган «Альгемен хандельсблад» газетаси И. В. Сталиннинг Неру мурожаатига берган жавобидаги таклифларни қабул қилишга чақиради. Бу газета, Қурия масаласи Хавфсизлик Советида Хитой халқ республикасининг иштироки блан ҳал этилиши лозим, деб ёзади. Буржуа матбуотининг бошқа бирқанча органлари ҳам И. В. Сталиннинг жавобидаги таклифларни қабул қилишга чақирадилар. Бу матбуот органлари И. В. Сталиннинг жавобидаги таклифларнинг рад этилиши блан Америка Қўшма Штатларидаги ҳукмрон доираларнинг Қурия масаласини тинч йўл блан ҳал этишни истамаганликлари ва уларнинг тинчлик ишига хавф туғдирадиган агрессияни — Қурия халқига қарши босмачиларча бошланган агрессияни давом эттириш ниятида эканликлари фош этилажагини тушунадилар.

ОБЗОРЧИ.

(«ПРАВДА», 23 июль).

Германия Бирлашган социалистлар партиясининг 3-нчи с'езди ўз ишини тамомлади

БЕРЛИН, 24 июль. (ТАСС). Германия Бирлашган социалистлар партиясининг 3-нчи с'езди бугун ўз ишини тамомлади.

Тафтиш ва мандат комиссияларининг докладларидан кейин қардош партиялар: Румония ишчи партияси, Финляндия коммунистлар партияси, Булғория коммунистлар партияси, Австрия ва Греция коммунистлар партияларининг вакиллари с'езд қатнашчиларини табрикладилар.

С'езд ҳозирги аҳвол ва Германия Бирлашган социалистлар партиясининг вазифалари тўғрисида якдиллик блан қарор қабул қилди, шунингдек Германия Бирлашган социалистлар партиясининг [illegible]

[illegible] Ульбрихт, Антон Аккерман, Фред Эльснер, Генрих Рау, Бернгард Кенен, Вильгельм Цейссер, Иоганнес Бехер, Франц Далем, Эрих Хонекер, Герман Аксен, Герман Матерн, Рудольф Гернштадт, Гельмут Леман ва бошқалар.

С'езд вакиллари ва меҳмонлар Вильгельм Пик ва Отто Гротевольнинг Германия Бирлашган социалистлар партияси Марказий комитети раиси қилиб сайланганликларини гулдурос қарсак чалиб ма'қулладилар.

Вильгельм Пик охирги сўзга чиқиб, Германия Бирлашган социалистлар партиясининг 3-нчи с'ездини немис ишчилар синфининг тарихидаги ғоят муҳим воқиа деб та'рифлади. С'езд,—деди Пик,—партиянинг тинчлик учун, Германиянинг демократик бирлиги ва [illegible]

[illegible] Коммунист (большевик)лар партияси делегациясига ташаккур изҳор қилди. С'езднинг ҳамма вакиллари ва меҳмонлар улуғ Сталин шарафига ва шонли большевиклар партияси шарафига узоқ вақт гулдурос қарсак чаладилар.

Пикнинг айтишича, Германия Бирлашган социалистлар партиясининг ҳозирги вақтдаги энг муҳим вазифаси тинчлик учун курашни кучайтиришдан иборатдир. Барча корхоналарда, барча муассасаларда тинчликни ҳимоя қилиш комитетлари тузилиши, бу комитетлар инглиз-америкали уруш оловини ёқучиларнинг жиноий сиёсатини халқ олдида фош қилишлари керак.

[illegible]

Қуриядаги воқиалар

ҚУРИЯ ХАЛҚ-ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ АРМИЯСИ БОШ ҚЎМОНДОНЛИГИНИНГ АХБОРОТИ

ПХЕНЬЯН, 24 июль. (ТАСС). Пхеньян радиоси қуйидаги хабарни эшитдирди: Қурия халқ-демократик республикаси Халқ армиясининг Бош қўмондонлиги 24 июль эрталаб ахборот э'лон қилди. Ахборотда бундай дейилади:

Халқ армиясининг қисмлари ҳамма фронтларда қуруқликдаги америка қўшинларининг чекинаётган қисмларига ва лисинманчи қўғирчоқ қўшинларнинг қисмларига зарбалар бериб, жануб томонга ҳужумни давом эттирдилар.

Халқ армиясининг қисмлари илгари силжиб, ғарбий соҳилда бирқанча уезд ва волость марказларини ҳамда қишлоқларни озод қилдилар. 23 июльда Халқ армиясининг қўшинлари Жанубий Чолла вилоятининг ма'мурий маркази бўлган Кванчжу (Косю) шаҳрини озод қилдилар. Кванчжу шаҳрини озод қилиш учун олиб борилган жангларда халқ армияси қисмлари мингдан ортиқ лисинманчи солдатни ва полиция ходимини қириб ташладилар. 300 дан ортиқ киши асир олинди ва ўлжалар қўлга туширилди.

Халқ армиясининг Тэчжон (Тайден)дан ҳужум қилаётган қисмлари 23 июльда Окчхонь (Йокусен) ва Иондон (Эйдо) шаҳарларини озод қилдилар.

Қуйидаги ўлжалар қўлга туширилди: 479 та автомашина, 9 танк, 27 бронемашина, 37 миллиметрли 3 та тўп, 60 миллиметрли 8 та тўп, 60 миллиметрли 65 миномёт, 75 миллиметрли 4 миномёт, 155 миллиметрли 5 миномёт, 12 та тоғ замбараги, 4 та бошқа хил тўплар, 5 та гаубица, 25 та автомат тўп, 3 та оғир тўп, 7 та зенит тўп, 50 та зенит пулемёт, 52 та оғир пулемёт, 35 та енгил пулемёт, 527 та милтиқ, 120 та автомат, 203 та карабин, 62 тўппанча, 22 та радио аппарати, бирнеча ўн минглаб тўп ўқи ва турли калибрдаги милтиқ ўқлари. Бир ҳарбий омбор ва қурол-яроғ ортилган бир эшелон қўлга туширилди.

ПХЕНЬЯН, 24 июль. (ТАСС). Қурия халқ-демократик республикаси Халқ армиясининг Бош қўмондонлиги 24 июль кечқурун қуйидаги ахборотни э'лон қилди:

Қурия халқ-демократик республикаси Халқ армиясининг қисмлари ҳамма фронтларда ҳужумни давом эттирдилар.

Халқ армиясининг Кванчжу (Косю) районидан ҳужум қилаётган қисмлари душманнинг қаршилигини енгиб, ғарбий соҳилдаги сўнгги муҳим шаҳар ва порт бўлган Мокпхо (Моппю) ни тамомила озод қилдилар.

Халқ армиясининг бошқа қисмлари 24 июльда Намвонь (Нанген) ни озод қилдилар ва жанубга ҳужумни давом эттирмоқдалар.

Мокпхо портини ва Намвонь шаҳрини озод қилиш учун олиб борилган жангларда Халқ армияси қисмлари асирлар олдилар.

Халқ армиясининг зенит артиллерияси 23 июльда Хэчжу (Кайсю) районида «В—29» деган бир америка бомбардимончи аэропланини ва 24 июльда Пхеньян районига ҳужум қилган «В—29» деган бир америка бомбардимончи аэропланини уриб туширди.

Тэчжон (Тайден) дан жанубда олинган америка асирлари орасида 34-нчи америка пиёда аскарлар полкининг командири ҳам бор.

ҚУРИЯДАГИ УРУШ ҲАРАКАТЛАРИ ТЎҒРИСИДА АМЕРИКА МАТБУОТИНИНГ ЁЗГАНЛАРИ

НЬЮ-ЙОРК, 24 июль. (ТАСС). «Нью-Йорк геральд трибюн» газетасининг Қуриядаги мухбири Бигарт 24-нчи америка пиёда аскарлар дивизияси қўмондони генерал Диннинг ғойиб бўлганлиги ҳақидаги хабарни шарҳлаб, Қуриядаги урушларда америка офицерлари орасида талафот жуда кўп, деб ёзади.

Бигарт америкалиларнинг Тэчжон (Тайден) шаҳрини қўлдан бой берганликлари ҳақида гапириб, бундай деб ёзади: «Бу шаҳар шимолий қурияликлар томонидан олинган вақтда 155 миллиметрли тўплардан иборат бутун бир батарея ва кичик калибрли кўп тўплар ҳали Тэчжонда турган эди. Кўп миқдорда озиқ-овқат запаслари, ўқ-дори ва бошқа анжомлар ҳам қўлдан кетди».

НЬЮ-ЙОРК, 24 июль. (ТАСС). Юнайтед Пресс агентлигининг мухбири Токиодан хабар беради: Америка Қўшма Штатларининг Узоқ Шарқдаги ҳарбий-денгиз кучлари қўмондони вице-адмирал Жой бир хабар э'лон қилди. Бу хабарда Сан-Францискодан Японияга 27 минг тонна ҳажмли америка авианоси келганлиги айтилади. Авианос кўп миқдорда аэропланлар олиб келган.

АМЕРИКА АВИАЦИЯСИ ҚУРИЯНИНГ ТИНЧ АҲОЛИСИНИ ВАҲШИЁНА БОМБАРДИМОН ҚИЛМОҚДА

ПХЕНЬЯН, 24 июль. (ТАСС). Пхеньян радиоси қуйидаги хабарни эшитдирди: «Дейли уоркер» газетасининг Қуриядаги мухбири Виннингтон Аллан 19 июльда Вонсан (Гензан) шаҳри районини бориб кўрди.

Америка авиацияси,—деб ёзади Аллан,— Шимолий Қуриядаги шаҳарларнинг аҳоли яшаб турган маҳаллаларини ваҳшийларча бомбардимон қилган. Шу ой ичида Вонсан шаҳри уч марта бомбардимон қилинган. Америка аэропланлари тинч аҳолини қириш мақсадида бомбалар ташламоқдалар. Бу—қасддан одамларни кўплаб ваҳшиёна қиришдир.

Мен Вонсан шаҳрини кўздан кечирдим ва айтаоламанки, америка бомбардимонлари мумкин қадар кўпроқ кишини қириб ташлашни мақсад қилиб қўяди. Вонсанда 140 мингга яқин киши яшайди. Шаҳарда кичкина порт ва бирнеча корхона бор. Шаҳарнинг кўп қисмини аҳоли яшаб турган маҳаллалар ташкил қилади. 6, 7, ва 13 июльда америка авиацияси шаҳарга кўплаб ҳужум қилган. 13 июльда айниқса қаттиқ ҳужум бўлган, бу ҳужум натижасида тинч аҳолидан кўп киши ҳалок бўлган. Ўша куни «В—29» деган америка бомбардимончи аэропланлари ҳаво булут бўлганлигидан фойдаланиб, 3 соат давомида бу катта шаҳарни сурбетларча вайрон қилганлар. «В—29» бомбардимончи аэропланлари кетидан бошқа аэропланлар шаҳар устида пайдо бўлиб, шаҳарни тўп ва пулемётлардан ўққа тутабошлаганлар. Америкалилар шу куни шаҳарга 500 тоннага яқин бомба ташлаганлар. Улар ўз бомбаларини атайлаб ишчилар яшаб турган маҳаллаларга ташлаганлар.

Америка бомбардимончи аэропланлари ҳужум қилган пайтда уй-рўзғор ишларидаги кўпчилик аёллар, болалар ва кексалар уйда бўлганлар.

Энг катта ҳисобланган хотин-қизлар мактаби, ишчилар яшаб турган маҳаллаларнинг маркази ва денгиз қирғоғидаги бошланғич мактаб ҳам бомбардимон қилинган.

Бундай бомбардимон қурия халқининг иродасини бўшаштиришга қаратилган нуқул террорчиликдан иборатдир.

Аммо, мен Пхеньянга қайтиб келгач, Халқ армияси сафларига кириш ва америка интервентларига зарба бериш учун чақириқ пунктларига кетаётган мингларча кишиларни кўрдим.

Лондонда тинчлик тарафдорлари митинги

ЛОНДОН, 24 июль. (ТАСС). Тинчлик тарафдорларининг Умуманглия конференцияси кеча кечқурун Трафальгарскверда катта митинг блан тамом бўлди. Митингда 20 мингдан кўпроқ киши қатнашди.

Майдон ўртасидаги колоннага «Агар халқ «тинчлик» деса, уруш бўлмайди» деган катта плакат қўйилган эди. Шу майдонда Стокгольм Мурожаатига имзо тўплаш ҳам давом этди.

Тинчликни ҳимоя қилиш инглиз комитетининг бошлиғи Кроутер митингда сўзлаган нутқида, Англияда оммавий тус олган тинчлик ҳаракати Стокгольм Мурожаатини қабул қилди ва ма'қуллади ва бу мурожаат оммавий тус олди, деб уқдириб ўтди.

Митинг қатнашчилари митингда нутқ сўзлаган совет ёзучиси И. Эренбургни самимий табрикладилар.

Австралиядаги кўзга кўринган жамоат арбоби Жесси Стрит Австралияда тинчликни ҳимоя қилучилар ҳаракати эришган муваффақиятлар ҳақида гапирди.

Машҳур француз тараққийпарвар арбоби Аббат Булье атом бомбасини тақиқлаш кампанияси шу кунларда нақадар муҳим эканлигини уқдириб ўтди. У, митинг қатнашчиларининг қарсаклари остида «биз инсониятни қутқазиб қолиш учун атом бомбасини тақиқлашга эришмоғимиз керак» деди.

Уайт-холда уй ходимаси бўлиб ишловчи оддий инглиз аёли бундай деди: «Атом бомбалари ташлаш тўғрисида гапираётган кишиларни жиннихонага қамаб қўйиш керак. Уларнинг фикрича, биз нима учун бола туғиб, уни тарбия қиламиз ва тинмай ишлаймиз? Тинчликни та'минлаш учун биз ҳаммамиз бирлашмоғимиз керак».

У ўз сўзининг охирида митинг қатнашчиларини атом бомбасини тақиқлаш учун кураш ҳаракатини кенгайтиришга, Стокгольм Мурожаатига имзо тўплаш ишини кучайтиришга чақирди.

ПОРОНИНОДА В. И. ЛЕНИНГА ҚУРИЛГАН ҲАЙКАЛ ТАНТАНАЛИ СУРАТДА ОЧИЛДИ

ВАРШАВА, 24 июль. (ТАСС). Краков вилоятидаги Поронинода кеча В. И. Ленин музейи биноси олдида В. И. Ленинга қурилган ҳайкални тантанали суратда очиш маросими бўлди.

Ҳайкални очиш маросимида Польша Бирлашган ишчи партияси (ПЗПР) Марказий комитети Сиёсий Бюросининг а'зоси Франциш[е]к Южвяк (Витольд), Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий комитетининг а'зоси Тадеуш Данишевский ва меҳнаткашларнинг жуда кўп делегациялари ҳозир бўлдилар.

Ҳайкални очиш маросимида СССРнинг Польшадаги мувақкат ишлар вакили Д. Заикин, Чехословакия, Румыния, Хитой халқ республикаси, Булғория, Германия демократик республикаси ва Албания дипломатия вакиллари, шунингдек ҳайкал лойиҳасининг автори, Сталин мукофоти лауреати ҳайкалтарош Д. Шварц ҳозир бўлдилар.

Тантанали митингда Ф. Южвяк ва Д. Заикин нутқ сўзладилар.

Расмий маросимдан кейин меҳнаткашларнинг жуда кўп делегациялари ҳайкал супасига гулдасталар қўйдилар.

СССР БИРИНЧИЛИГИ УЧУН ФУТБОЛ МУСОБАҚАСИ

Тошкент Офицерлар уйи командасининг Фрунзе шаҳар «Меҳнат резервлари» командаси блан бўлган учрашуви 0:0 бўлиб тугагач, биринчи даврада энг сўнгги ўйин Ашхабод «Спартак» командаси блан бўлди.

Ўйин армия футболчиларининг ҳужуми блан бошланди. Улар дастлабки минутлардаёқ ташаббусни ўз қўлларига олиб, дарвозага ҳамма томондан ҳужум қилдилар ва спартакчилар дарвозасига икки марта тўп киритдилар.

Ўйиннинг иккинчи бўлимида ҳам тошкентлиларнинг қўли баланд бўлди. Улар ҳужум қилишда давом этдилар. Лекин ҳужумчилар биринчи бўлимдагига нисбатан жуда суст ва ташаббуссиз ўйнадилар. Кўп қулай пайтларни қўлдан бой бериб, тўпни дарвозанинг гоҳ у ёнига, гоҳ бу ёнига, ёки бўлмаса тепасига беҳудага тепдилар. Дарвоза ҳимоячилари эса бу гал ўз вазифаларини жуда яхши бажардилар. Улар қарши томон ўйинчиларининг ҳужумларини қайтариш блан бирга, кўп вақт ҳужумга ҳам ўтдилар. Дарвоза ҳимоячилари Арустамов, Найдич, айниқса Григорьян ва Худяков ўртоқлар қарши томон дарвозаси чегарасига тез-тез ёриб кирдилар. Ҳужумчилар эса ана шундай ўйнамадилар. Ўйин 2:0 ҳисоби блан тошкентлилар фойдасига тугади.

Шундай қилиб, Тошкент Офицерлар уйи командаси 14 ўйиндан 16 ютуққа эга бўлди. Иккинчи даврадаги ўйинлар бошланди. Команданинг Олмаота «Динамо» командаси блан бўлган биринчи учрашуви муваффақиятли тугади. Бундан сўнгги ўйинлар асосан Тошкентда бўлади. Агар команда ўйинчилари ва унинг тренери биринчи даврада бўлган ўйинлардан тегишли хулоса чиқариб олсалар, «Б» классдаги командалар ўртасида биринчи ўринлардан бирини эгаллашлари ва келгуси йилда «А» классдаги командалар қаторига ўтишлари мумкин. Бунинг учун мунтазам равишда машқ қилиш керак.

ТУЗАТИШ

«Карборунд заводидан нотўғри ма'лумот топширилганлиги натижасида газетанинг шу йил 23 июль сонида босилган Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш давлат планининг 1950 йилнинг II кварталида бажарилиши тўғрисида Ўзбекистон ССР Статистика Бошқармасининг ахборотида хатога йўл қўйилган. Бу заводда планнинг бажарилиши 86 процент ўрнига 101 процент деб ўқилсин.

Ўзбекистон ССР Статистика Бошқармаси.

Мас'ул муҳаррир Ҳ. ҒУЛОМОВ.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА (Пушкин номли парк) — 26 июльда **Нурхон.**

«ХЕВА» — **Севимли ариялар.**

«ИСКРА» (қишки) — **3-нчи залда Цирк артистлари.**

«ЁШ ГВАРДИЯ» — кундуз **Золушка**, кечқурун **Ҳинд мақбараси** (1-нчи серия).

«НАВОИЙ» (қишки) — кундуз **Шайтон дара**, кечқурун **Максимнинг қайтиши.**

«КОМСОМОЛЕЦ» (ёзги) — **Георгий Саакадзе** (1-нчи серия).

«ШАРҚ» — **Маскарад.**

«РОДИНА» (кундуз ва кечқурун), қишки «ИСКРА», ёзги «ИСКРА», «ВАТАН», «НАВОИЙ» (ёзги), «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз), «УДАРНИК». кинотеатрларида — янги поляк бадиий фильми **Шайтон дара.**

СССР Электр саноати министрлигининг
ТОШКЕНТ ЭЛЕКТРОТЕХНИКА ЗАВОДИГА

бош технолог, бош механик, меҳнат ва иш ҳақи бюросининг бошлиғи, металларни қиздирмасдан ишлаш ишидан технолог инженерлар, инструментлар бўйича конструктор инженер, химик-аналитик инженер, гальваник цех бошлиғи, нормаловчи инженер, бинокор инженер

КЕРАК

Тошкент шаҳар, Болгарские огороды кўчаси, 43-нчи уй [illegible] «Қорасув» остановкаси). Телефон — 38-343.

ЎРТА ОСИЁ АЭРОГЕОДЕЗИЯ КОРХОНАСИ

ТОПОГРАФЛАР КУРСИГА ЎҚУЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ўқиш муддати 9 ой.

Курсантлар ойига 300 сўм миқдорида стипендия блан та'минланади.

Керакли справкалар кадрлар бўлимидан сўралсин.

Адрес: Тошкент шаҳар, 1-нчи Урицкий переулки, 8-нчи уй. Телефон — 30-963.

«Средазжелдорстрой» нинг
ДУРАДГОРЛИК ИШХОНАСИ
буюртмачилар ёғочидан
ТАХТА ТИЛИБ БЕРАДИ

Адрес: Тошкент шаҳар, Черняков кўчаси, 40-нчи уй.

СССР Меҳнат резервлари министрлиги Ўзбекистон бошқармасининг
Тошкент шаҳридаги 1-нчи сон ҲУНАР АЛОҚА МАКТАБИ
1950-51 ўқув йилида рус ва ўзбек группаларига

Ўқучилар қабул қилади

Ҳунар алоқа мактабида қуйидаги бўлимлар бор:

1. Телеграф-телефон линияларини назорат қилучилар бўлими,

2. Радиоузелларни назорат қилучилар бўлими,

3. Шаҳар телефон станцияларини назорат қилучилар бўлими,

4. Шаҳарлараро телефон станцияларини назорат қилучилар бўлими.

Ҳунар алоқа мактабига ўрта мактабнинг 7 синфи ҳажмида ма'лумотли, 14 ёшдан 17 ёшгача бўлган ёшлар қабул қилинади.

Ўқиш муддати 2 йил.

Қабул қилинганлар кунига уч [illegible]

Аризалар ҳар куни соат 9 дан 18 гача қабул қилинади.

Адрес: Тошкент шаҳар, Пушкин кўчаси, 7-нчи уй. Телефон — 33-242.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ: Тошкент, Алексеев кўчаси, № 8. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Партия турмуши бўлими — 33468. Пропаганда бўлими — 31048. Маданият бўлими — 32036. Қишлоқ хўжалик бўлими — 31455. Саноат бўлими — 31226. Совет қурилиши бўлими — 31638. Маҳаллий ахборот бўлими — 37604. Мухбирлар бўлими — 31638. Хатлар бўлими — 32247. Э'лонлар бўлими — 37062. Секретариат — 34780 ва 33469. Коммутатор — 38334.

Р. 04659. «Қизил Ўзбекистон» ва «Правда Востока» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № 1118.